

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma / kasvatus- ja perhetyö

Päivi Laurikainen

KOKEMISTA JA TEKEMISTÄ TAIDEKASVATUKSEN KEINOIN
– KOULUTUSILTAPÄIVÄ PERHEPÄIVÄHOITAJILLE

Opinnäytetyö 2011

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

LAURIKAINEN, PÄIVI	Kokemista ja tekemistä taidekasvatuksen keinoin – Koulutusiltapäivä perhepäivähoitajille
Opinnäytetyö	40 sivua + 46 liitesivua
Työn ohjaaja	Ari Vesanen, lehtori
Toimeksiantaja	Kouvolan kaupunki, Helena Kuusisto
Maaliskuu 2011	
Avainsanat	taidekasvatus, perhepäivähoito, osallisuus, voimaantuminen

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella ja järjestää Kouvolan kaupungin noin sadalle perhepäivähoitajalle taidepainotteinen, elämyksiä ja kokemuksia sisältävä koulutusiltapäivä. Iltapäivä oli osa perhepäivähoitajien voimaannuttamispäivää. Päivä toteutettiin Anjalan Nuorisokeskuksen tiloissa Kouvolassa. Yhteistyökumppaneina päivän toteutuksessa olivat perhepäivähoitoalueen johtajat ja varhaiskasvatuksen koordinaattorit sekä sosionomiopiskelijat.

Iltapäivän toteutuksessa oli viisi eritavoin osallistavaa toimintapistettä. Niistä ensimmäisessä, ”Mummon kammarissa”, rauhoituttiin kuuntelemaan runoja ja pohtimaan niiden sisältöä. Toisessa toimintapisteessä, jonka nimi oli ”Pieni minä”, etsittiin lapsuusmuistoja koulun vanhojen kuvataulujen ja kotoa tuotujen vanhojen esineiden ja valokuvien avulla. Kolmannessa toimintapisteessä, ”Kiehtovat värit”, maalattiin sormiväreillä yhteinen teos ilman sanallista kommunikaatiota. Neljäs piste, ”Ilman sanoja”, antoi myös kokemusta yhteistyöstä saven muovaamisen avulla, osittain toteutettuna silmät suljettuina. Viidennessä toimintapisteessä oltiin ”Villan vallassa” hakemassa kokemuksia lampaan villasta ja huovuttamisesta.

Palautteet pyydettiin kirjoittamaan päivän lopuksi pellavaliinoin. Perhepäivähoitajilta saatujen palautteiden mukaan iltapäivä oli onnistunut ja antoi niin kokemuksia kuin elämyksiäkin. Työskentelystä sai ideoita myös omaan työhön lapsiryhmän kanssa. Toteutuksessa mukana olleiden johtajien palautteiden mukaan iltapäivä vastasi heidän asettamia tavoitteita. Se tarjosi myös heille uudenlaisia, rikastuttavia kokemuksia. Tekijälle itselleen koulutuspäivän suunnittelu ja toteutus olivat kaikessa haasteellisuudessaan palkitseva kokemus. Oman ammattitaidon ja muun osaamisen soveltaminen ja hyödyntäminen tässä projektissa antoi uudenlaisen kokemuksen ja näkökulman omaan osaamiseen.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Care

LAURIKAINEN, PÄIVI

Training and Experiences by Means of Art Education,
Training and Exercises for Child Minders in Family Day
Care

Bachelor's Thesis

40 pages + 46 pages of appendices

Supervisor

Ari Vesanen, Senior Lecturer

Commissioned by

City of Kouvola, Helena Kuusisto

March 2011

Keywords

art education, family daycare, participate, empowerment

The main target of this graduation work was to plan and arrange a training day for about 100 family daycare persons. Content of the day was planned to contain art in praxis and experiences. Afternoon session was planned to be a part of the empowerment day. The day was held in youth center of Anjalankoski, and the directors of the family daycare, youth education coordinators and one bachelor student of social services were the partners of the day.

The afternoon program consisted of five different activity stations. The first one was a "Chamber of Grandmother". The main aim there was to stay and to listen to the poems and think about the message. The second station was named as "Little Me" by focusing memories of childhood with old equipments, pictures from school and home. The third station was called "Fascinating Colors". Participants painted with hands a common painting without any communication with each other. The fourth one, "Without Words", gave also experience of co-operation by means of modeling clay without seeing each other. At the fifth station participants were "Under Power of Felt" and got an experience of making lamb wool art with the help of water and soap.

The feed pack of the day was asked to write on the table cloth. As a feedback from family daycare persons they considered the day successful and it gave a lot of praxis and experiences to be used for their daily work. From the station they felt that they got a lot of ideas for their own daily work with their group of daycare children. Based on the feedback of the directors of daycare, the day was as expected and fulfilled their target of the day. It also gave them new and rich experiences. The planning of the day was a challenging but also rewarding task. Using my own expertise and know-how new aspects and views were gained during this project.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	TAUSTAA	7
3	TAVOITTEET	8
4	PERHEPÄIVÄHOITO	10
	4.1 Historiaa	10
	4.2 Perhepäivähoitoa koskevat yhteiskunnalliset säädökset	11
	4.3 Perhepäivähoidon muodot	11
	4.4 Perhepäivähoitajan työn haasteet	12
5	TAIDEKASVATUS	15
6	LAPSEN OSALLISUUS	16
7	VOIMAANTUMINEN	18
8	KOULUTUSILTAPÄIVÄN SUUNNITTELU	20
9	KOULUTUSILTAPÄIVÄN TOTEUTUS	21
10	KOKEMISTA JA TEKEMISTÄ TAIDEKASVATUKSEN KEINAIN	23
11	POHDINTAA	29
	11.1 Käytännön toteutuksesta	29
	11.2 Omasta prosessista	31
	11.3 Yhteistyökumppaneiden palautteista	32
	11.4 Hoitajien palautteista	35
	11.5 Ryhmytyimisestä	35
	11.6 Koko koulutusiltapäivästä	36

LIITTEET

Liite 1. Moniste hoitajille

Liite 2. Palautteet

Liite 3. Tietoa väreistä, Kiehtovat värit -pisteen vetäjille

Liite 4. Tarina Nooan Arkista, Villan vallassa -pisteeltä

Liite 5. CD (valokuvat ja video)

1 JOHDANTO

Kouvolan kaupunki yhdistyi lähikuntiansa kanssa ”uudeksi” Kouvolaksi vuonna 2009. Perhepäivähoitajien määrä koko kaupungissa nousi noin sataan hoitajaan. Perhepäivähoitajat tekevät työtä omissa kodeissaan ja ovat näin hajallaan ympäri kaupunkia. Työtä tehdään ilman työyhteisön päivittäistä tukea. Tarve yhteisiin koulutuspäiviin oli näin ilmeinen. Nyt järjestetty koulutuspäivä oli järjestyksessä toinen, joka oli suunnattu koko uuden kaupungin perhepäivähoitajille. Päivän tarkoituksena oli tuoda hoitajille elämyksiä ja kokemuksia, joista he voisivat ammentaa eväitä arjen työhön niin käytännön vinkkien kuin oman voimaantumisen kautta. Aamupäivän ohjelma oli suunniteltu liikuntapainotteiseksi. Se kuitenkin muuttui viime hetkillä kouluttajan sairastumisen takia. Aamupäivä käytettiin ryhmätyöhön, jossa pohdittiin esimiesten ohjauskäytäntien merkitystä ja sisältöä.

Ohjelmassa mainittu koulutuspäivän nimi, Voimaannuttamispäivä, oli sama jo ensimmäisessä kaikille hoitajille suunnatussa koulutuspäivässä. Voimaannuttamisessa voidaan ajatella olevan kaksi osapuolta. Toinen on se, joka voimaannuttaa, ja toinen se, kehen voimaannuttaminen kohdistuu. Voimaannuttamisessa on tässä ajatusmallissa siis ylhäältä alaspäin antamisen leima. (Hautamäki 2009; Purra 2010.) Mielestäni parempi termi olisikin voimaantuminen. Siinä ihminen on itse aktiivinen ”voimaantuja”, joka saa ja ottaa oman elämänsä ja hyvinvointinsa omiin käsiinsä, eikä ole pelkästään passiivinen toiminnan kohde.

Koulutuspäivän iltapäiväosuus haluttiin toteutukseltaan käytännönläheiseksi. Ajatukseni oli, että itse tekemänsä ja kokemansa asiat voi siirtää omaan työhönsä helpommin kuin teoriassa opitut asiat. Toisaalta tekemisestä ja kokemisesta voi parhaiten ammentaa voimaannuttavia asioita juuri niihin omiin tarpeisiin, joita sillä hetkellä jokaisella on. Halusin tuoda hoitajille myös oman osallisuuden kokemuksen, jotta he voisivat paremmin ymmärtää osallisuuden merkityksen myös lapsen elämässä.

Perhepäivähoidossa työmenetelmät ovat usein hyvin perinteisiä. Miettiessäni eri toimintatapasteiden aiheita, tavoitteenani oli löytää jotakin elämyksellistä, josta hoitaja saisi mahdollisesta myös joitakin uusia ideoita, näkökulmia ja ajatusmalleja. Halusin tuoda esiin taiteen kasvattavan merkityksen ja sen kyvyn vaikuttaa meihin monipuolisesti. Tietoisuus siitä, että sen vaikutus suuntautuu mielikuvituksen ja aistien lisäksi

myös ajatteluun ja tahtoon, on mielestäni tärkeää. Taidekasvatuksen merkitystä lapsen kehityksen tukena ja sen ennaltaehkäisevä vaikutusta olisi hyvä tuoda enemmän esiin myös perhepäivähoidossa.

Näiden pohdintojen tuloksena syntyi viisi sisällöltään hyvin erilaista toimintapistettä, joissa hoitajat osallistettiin eri tavoilla. Tavoitteena oli myös, että eri alueiden hoitajat voivat tutustua toisiinsa. Tämän vuoksi ryhmät jaettiin värilappujen avulla niin, että mahdollisimman monta uutta tuttavuutta pääsisi syntymään päivän aikana.

Palautteista päätellen päivä oli antoisa niin hoitajille kuin järjestämässä olleille henkilöille. Tilaajan toivomuksesta tein iltapäivän aiheista vielä monisteen hoitajille (liite 1). Olisi ollut mielenkiintoista tietää, kuinka hoitajat esimiestensä kanssa ovat jatkaneet taidekasvatusta arjessa. Se ei kuitenkaan ollut enää tutkittavissa tämän opinnäytetyön puitteissa, mutta toivon jonkun toisen kiinnostuvan aiheesta!

2 TAUSTAA

Ensimmäiset yhteydenotot varhaiskasvatuksen koordinaattori Anita Nikkasan kanssa opinnäytetyöstä olivat syksyllä 2009. Silloin aiheeksi tilaajan puolelta hahmottui esikouluikäisten oppilashuolto osana kehitteillä olevaa koko varhaiskasvatuksen oppilashuoltoa.

Kevään aikana kävin Anitan kanssa keskustelemassa aiheesta muutamia kertoja ja teimme jo joitakin hahmotelmia. Hallinnossa asiaa kehiteltiin koko ajan eteenpäin, joskin kehittäminen ja uusien rakenteiden ja siihen liittyvien asioiden luominen on pitkä prosessi. En päässyt kovin hyvin kiinni aiheeseen, enkä tuntenut sitä erityisen läheiseksi, vaikka työskentelinkin esikouluikäisten kanssa ja pidin asiaa hyvin tärkeänä.

Toukokuussa Anita tuli luokseni työpaikalleni Päiväkoti Nurmilintuun. Pidimme palaveriamme pienessä nurkkauksessa, joka oli lasten kokoontumispaikaksi tarkoitettu, ”taiteellisesti” sisustettu, idyllinen paikka. Keskustelut Anitan kanssa ovat aina olleet hyvin innostavia ja innovatiivisia, kuten tälläkin kerralla. Tässä yhteisessä istunnossa meille molemmille valkeni, että opinnäytetyöni tulee liittymään jollain lailla taiteisiin ja esikouluikäisiin, joiden kanssa työskentelen. Tärkeäksi osaksi nousi heti myös lasten osallistaminen, joka oli sekä Anitan että minun sydäntä lähellä oleva asia. Näin

oppilashuolto jäi aiheestani pois ja työn aiheeksi nousi ”Esikouluikäisten lasten osallistaminen taidekasvatuksen keinoin”. Nyt aihe tuntui omalta ja aloin sitä heti miettimään.

Kesän alussa Anita otti minuun ja kysyi, voisinko kuitenkin muuttaa vielä hiukan opinnäytetyöni aihetta. Kouvolan kaupungin perhepäivähoitajille oltiin suunnittelemassa koulutuspäivää, jonka pääteemana olisi voimaannuttaminen. Minun tehtäväni olisi suunnitella iltapäivän ohjelma, joka sisältäisi taidekasvatusta ja osallistamista hoitajille. Olen työskennellyt perhepäivähoidon ohjaajana muutamaan otteeseen työhistoriani aikana. Tästä johtuen koulutuksen kohderyhmä tuntui hyvin tutulta ja lähdin innolla mukaan ajatukseen koulutuspäivän järjestämisestä.

Tämä päivä oli järjestyksessään toinen koko kaupungin hoitajille suunnattu koulutus Kouvolan yhdistymisen jälkeen. Traditioksi sen järjestäjien puolesta oli tullut nimi ”Voimaannuttamispäivä”.

3 TAVOITTEET

Opinnäytetyöni tavoitteena on suunnitella, toteuttaa ja arvioida perhepäivähoitajille järjestetyn koulutuspäivän iltapäiväosuus. Iltapäivän toiminta alusta loppuun asti on minun vastuullani. Osallistun iltapäivän toteutukseen konkreettisesti pitämällä teoriaosuuden iltapäivän aloitukseksi, toimimalla yhden toimintapisteen vetäjänä ja koamalla omalla puheenvuorollani iltapäiväosuuden yhteen. Muut käytännön tehtävät iltapäivän aikana delegoin yhteistyökumppaneilleni.

Koulutusiltapäivän tavoitteet nousivat pitkälti perhepäivähoitajan työn kuvasta. Esi- miesten kanssa yhdessä mietimme, mitkä asiat voisivat olla tukemassa hoitajan arjen aherrusta ja voimaantumista. Halusimme tarjota jotakin kokemuksellista, jonka hoitaja voi itse koettuna viedä mukanaan omaan lapsiryhmäänsä. Käsillä tekemisen toivoimme antavan joitakin konkreettisia työvälineitä ja vinkkejä arjen työhön. Hoitajat työskentelevät yksin, joten heille kokemus ryhmässä toimimisesta on tärkeää. Työssään he ohjaavat lapsiryhmää, jossa sosiaalisuus ja vuorovaikutuksellisuus nousevat tärkeälle sijalle. Lapsen osallisuuden merkityksen toivoimme avautuvan hoitajalle oman osallisuuden kokemuksen kautta. Päivän aiheiden halusimme antavan jotakin uutta ja erilaista, jonka yhteydessä hoitajat voisivat joko ajatuksen tasolla tai käytännössä ylittää

omia totuttuja tapojaan tai rajojaan ja avartaa näin käsityksiään ja ajatuksiaan. Koimme lapsuusmuistojen ja muistelun merkityksen hoitajien arjessa tärkeäksi elementiksi. Hoitaja elää hoitolastensa kanssa sitä arkea, joka tekee näille lapsille heidän muistonsa. Hänen oman muistelunsa kautta halusimme tuoda esille asian tärkeyden. Hiljaisuus on monille arjessa hyvin harvinaista. Hoitajan työhön kuuluu paljon arjen asioita ja ääntä. Rauhoittuminen ja hiljaisuus ovat monesti taka-alalla päivän melskeessä. Kuitenkin hiljaisuuden voimaannuttava vaikutus nousi esille tärkeänä elementtinä, kun mietimme toimintapisteiden aiheita. Löysin taidekasvatuksen keinoksi voimaantumiseen osittain tilaajan toiveista. Taidekasvatuksen merkitystä on valtakunnallisella tasolla ryhdytty vuosien jälkeen nostamaan esille. Taidekasvatuksen keinojen merkitystä esimerkiksi syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä ja tunteiden käsittelemisessä ollaan elvyttämässä uudelleen. Kouvolassa perhepäivähoitajien koulutuspäivä oli alkusysäys taidekasvatuksen keinojen käyttöönotolle arjen kasvatustilanteiden osana. Taidekasvatuksen valintaan vaikutti myös oma kiinnostukseni ja harrastuneisuuteni aiheeseen liittyen.

Opinnäytetyön tilaaja asetti seuraavanlaiset tavoitteet iltapäivän osuudelle:

- perhepäivähoitajien voimaantuminen
- osaamisen lisääntyminen
- myönteisten kokemusten ja elämysten tarjoaminen
- itse tekemisen ilo
- eri alueiden hoitajiin tutustuminen ja kuulumisten vaihtaminen
- välineiden löytyminen arjen työhön.

Suunniteltujen toimintapisteiden kautta nousi edellisiin pohjautuen lisäksi seuraavanlaiset tavoitteet:

- taidekasvatuksen tutummaksi tuleminen
- uusien kädentaitojen kokeileminen
- rentoutuminen
- oman sisäisen lapsen etsiminen tai löytäminen
- muistojen etsiminen tai löytäminen ja muistelun tärkeyden oivaltaminen
- hiljaisuudesta ja paikoillaan olosta nauttiminen
- itsensä ylittäminen
- uudet kokemukset
- kokemuksellinen tekeminen

- ammatillinen kasvu
- käytännön työn rikastuttaminen
- värien merkityksen ymmärtäminen
- lapsen oman arjen osallisuuden tärkeyden ymmärtäminen.

Toimintapisteiden kautta nousseiden tavoitteiden määrä ja laaja-alaisuus saattaa tuntua liioittelulle. Ajatuksenani oli, että koulutukseen osallistuva perhepäivähoitaja saisi ainakin pienen ”murusen” jokaisesta tavoitteesta peilaten tietenkin omiin tarpeisiinsa tällä hetkellä. Tarkoitus ei ollut saavuttaa jokaista tavoitetta laaja-alaisesti, vaan saada siitä jotakin itselleen. Analysoituani pellavaliinoinhin kirjoitettuja palautteita, löysin jokaisesta asetetusta tavoitteesta jonkinlaisen maininnan, jonka perusteella tavoite oli joltain osin toteutunut. Mielestäni ne tämän vuoksi ovat perustellusti kaikki tässä mainittuna.

4 PERHEPÄIVÄHOITO

4.1 Historiaa

Päivähoidon vanhimpana muotona voidaan pitää perhepäivähoitoa. Sen historialliset juuret tulevat mielenkiintoisesti esiin vastakkainasettelun kautta. Toisaalta perhepäivähoito kytkeytyy ylemmän yhteiskuntaluokan mahdollisuuksiin antaa lastenhoito jollekin muulle kuin äidille tehtäväksi. Toisaalta alempien yhteiskuntaluokkien oli taloudellisista syistä, äidin palkkatyön vuoksi, luovutettava lasten hoito muille. (Parrila 2002.)

Suomessa perhepäivähoito syntyi äitien lisääntyneen työssäkäynnin seurauksena silloin, kun perheellä ei ollut varaa palkata kotiapulaista tai lastenhoitajaa. Lapset vietiin naapuriin, jossa äiti oli kotona ja suostui ottamaan vieraan lapsen hoitoonsa. Olosuhteita yksityisissä perhepäivähoitokodeissa ei valvottu ja siksi puhuttiinkin ”villistä perhepäivähoidosta”. (Eronen, M., Juurinen, K., Laukkanen, O., Lihr S. & Rusama, K. 1975)

Mannerheimin lastensuojeluliitolla on ollut Suomessa tärkeä rooli perhepäivähoidon kehittämisessä ennen päivähoitolain asettamista. MLL käynnisti Helsingissä ensimmäisen ohjatun perhepäivähoidon kokeilun vuonna 1966. Samoihin aikoihin käynnis-

tettiin Kotkassa ensimmäistä kunnallista perhepäivähoitotoimintaa. (Eronen ym. 1975, 1980, 5; Välimäki 1998, 122.)

Sosiaalihuoltolain yleiskirje vuonna 1971 oli ensimmäinen ohjatusta perhepäivähoidosta annettu viranomaisohje. Vuoden 1973 päivähoitolaki vakiinnutti ja selkeytti perhepäivähoidon aseman. Siinä perhepäivähoito rinnastettiin julkiseksi ja tasavertaiseksi päivähoitomuodoksi päiväkotitoiminnan kanssa. (Välimäki 1998, 123 - 125.)

4.2 Perhepäivähoitoa koskevat yhteiskunnalliset säädökset

Tärkein perhepäivähoitoa ohjaava yhteiskunnallinen asiakirja on Laki lasten päivähoitosta. Perhepäivähoidossa hoidettavien lasten määrästä sekä hoito- ja kasvatustehtävään osallistuvasta henkilöstöstä on tarkemmat säädökset lasten päivähoitoa koskevassa asetuksessa. Asetuksen (239/1973 ja siihen tehdyn muutoksen 490/1990) mukaan hoitaja voi perhepäiväkodissa hoitaa samanaikaisesti enintään neljää lasta, omat alle kouluikäiset lapset mukaan lukien, sekä näiden lisäksi yhtä osapäiväisesti hoidettavaa esikoululaista tai koulunkäynnin aloittanutta lasta.

Päivähoitolaki asettaa tietyt tavoitteet, joiden mukaan perhepäivähoitajien edellytetään toimivan. Vuonna 1983 asetetun tavoitepykälän mukaan päivähoiton tavoitteena on tukea lasten koteja heidän kasvatustehtävässään sekä yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. (Laki lasten päivähoitosta 36/1973 sekä lain muutokset 304/1983 ja 451/1990.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005) tavoitteena on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa. Vasun perusteet toimivat kunnallisten ja yksikkökohtaisten suunnitelmien pohjana. Näin Vasu-asiakirja ohjaa myös perhepäivähoidon sisältöjä.

4.3 Perhepäivähoidon muodot

Tavallisin perhepäivähoidon muoto on hoitajan kotona tapahtuva perhepäivähoito. Kodinomaisessa, rauhallisessa ilmapiirissä kodin arki toimii mallina ja on myös monelle päivähoiton valintaa tekeväälle vanhemmalle tärkeä asia. Eri-ikäisten lasten muodostama ryhmä mahdollistaa pienempien auttamisen, isommilta oppimisen sekä

toisen huomioon ottamisen. Samalla se luo pohjaa hyvän itsetunnon kehittymiselle. Perhepäivähoidossa pieni hoitoryhmä eri-ikäisiä lapsia vahvistaa lapsen kasvua yhteisön jäseneksi sekä tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä.

Kolmiperhehoito on alkujaan opiskelijoiden keskuudessa kehittynyt hoitomuoto, joka toimi hoitorenkaan muodossa. Renkaassa oli mukana 2 - 4 perhettä, jotka muodostivat hoitoryhmän. Kunnan palkkaama hoitaja hoitaa lapsia vuorollaan eri hoitoryhmään kuuluvien lasten kodeissa. Näin lapset saavat olla osan hoitoviikoista tutussa ympäristössä, eikä lapsia aina tarvitse kuljettaa hoitoon. Perheiden on kuitenkin panostettava kodin siisteyteen ja ruokahuoltoon kunkin vuorollaan. (Kivioja ym.1991.)

Hoitoa voidaan tarjota myös yhden perheen lapsille heidän omassa kodissaan. Tällöin lasten lukumäärä on vähintään kolme. Tämä hoitomuoto sopii erityisen hyvin monilapsisille perheille tai perheille, joilla on erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitseva tai vammaisen lapsi.

Uusin tulokas perhepäivähoidossa on ryhmäperhepäivähoito. Se sijoittuu hoitomuoto- na tavallisen perhepäivähoidon ja päiväkotihoidon välimaastoon. Kaksi tai kolme hoitajaa työskentelee yhdessä ryhmäperhepäiväkodin tiloissa, jotka kunta varustaa ja ylläpitää. Usein ruoka- ja siivouspalvelut, sekä pesulapalvelut hoidetaan ryhmäperhepäiväkodin ulkopuolisin voimin. (Parrila 2002.)

4.4 Perhepäivähoitajan työn haasteet

Perhepäivähoitajan tutkinnon suorittaneen hoitajan työn kivijalkana ovat eettisesti kestävät periaatteet. Työssä tarvitaan tietoa lapsen hoidosta ja huolenpidosta sekä varhaiskasvun tukemisesta. Lisäksi kulttuurien tuntemus sekä kasvatukseen ja hoitoon liittyvän palvelujärjestelmän ja tukitoimien tuntemus on välttämätöntä. (Perhepäivähoitajan ammattitutkinto 2000.)

Perhepäivähoitaja toimii lapsen kasvattajana päivän eri tilanteissa ja varmistaa lapsen fyysisen ja emotionaalisen turvallisuuden. Lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta oleellinen osa laadukasta kasvuprosessia on oppimisympäristö. Fyysinen ympäristö sisältää perhepäiväkodin sisä- ja ulkotilat, välineet, materiaalit sekä muun lähiympäristön. Keskeistä on turvallisuuden lisäksi ympäristön elämyksellisyys ja

monipuolisuus, mahdollisuus liikuntaan, luoviin toimintoihin, leikkiin sekä hiljaiseen toimintaan. Aikuisen ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa herkkyys reagoida lapsen tarpeille sekä tunteiden osoittaminen ja kommunikaatio luovat pohjaa lapsen myönteiselle kehitykselle. Turvallisuuden tunteen luomiseksi ovat niin suuri syli kuin sydänkin välttämättömiä. (Parrila 2002.)

Aikuisen ja lapsen keskinäisen vuorovaikutuksen lisäksi lasten vertaisvuorovaikutus ja leikki nousevat tärkeälle sijalle. Lapsen ja aikuisen välinen hyvä vuorovaikutussuhde auttaa lasta pärjäämään paremmin myös toisten lasten kanssa. Näiden suhteiden avulla lapset saavat oman äänensä kuuluviin. Hyvässä vuorovaikutussuhteessa aikuisen on mahdollista osallistaa lapsi oman arkipäivänsä toimintoihin. Lapsen mielipiteen kuuleminen ja yhdessä asioista päättäminen tarjoavat lapselle mahdollisuuden tuntea itsensä arvokkaaksi ryhmän jäseneksi ja oppia ryhmässä toimimisen pelisääntöjä. (Parrila 2002.)

Hoitajan työ on hyvin kokonaisvaltaista lapsen tarpeiden huomioimista. Tämä vaatii hoitajalta laaja-alaisia taitoja elämän kaikilta osa-alueilta. Lapsiryhmään kuuluu usein hyvin eri-ikäisiä ja kehitystasoisia lapsia, mikä tuo omalta osaltaan haasteellisuutta päivään. Hoitajan tulee ottaa huomioon pienimmän hoidettavan mahdollisesti erilainen päivärytmi ja omat erityistarpeet. Sen lisäksi leikki-ikäiset tarvitsevat hoitajaltaan oman ikätasonsa mukaista toimintaa hoitopäivän aikana. Näissä arjen tilanteissa perhepäivähoitaja tulee tukea lapsen kehitystä monipuolisesti ja yksilöllisesti päivähoiton kasvatustavoitteiden mukaisesti. (Parrila 2002.)

Perhepäivähoitajan tehtävä on huolehtia lapsen tarvitsemasta hoivasta ja huolenpidosta hoitopäivän aikana. Hän pitää huolta säännöllisestä päivärytmistä sekä monipuolisesta ravinnosta, lapsen tarvitsemasta levosta, liikunnasta ja muusta toiminnasta. Perushoito on perhepäivähoidossa keskeinen toimintamuoto. Sen parissa kuluu suuri osa päivän toiminta-ajasta. Perushoito nivoutuu luontevasti osaksi lasten toimintaa, leikkiä ja oppimista hoitopäivän aikana. Terveellinen ravinto on perusedellytys fyysiselle hyvinvoinnille. Ruokailutilanteet ovat osa lasten perushoitoa, mutta hyvin suunniteltuina ne tukevat myös pedagogisia tavoitteita. Yksilöllisen unirytmien huomioiminen on tärkeää lapsen kehityksen kannalta. Päiväunet ja niihin liittyvät käytännöt vaikuttavat lapsen fyysisen ja psyykkisen jaksamisen lisäksi lapsen asenteisiin nukkumista kohtaan. Hoitajan tehtävä on tukea lapsen spontaania motorista aktiivisuutta ja antaa

mahdollisuus toteuttaa yksilöllistä liikunnan tarvetta. Ulkoilu mahdollistaa intensiivisen fyysisen aktiivisuuden ja lasten omaehtoisen toiminnan. Hoitaja huolehtii myös lapsen kokonaisvaltaisesta terveydentilasta.

Perhepäivähoitaja tukee vanhempia heidän kasvatustehtävässään ja ohjaa heitä tarvittaessa muiden hoidon ja kasvatuksen palvelujen piiriin. Perhepäivähoitajan työ tukee myös esiopetuksessa määriteltyjä tavoitteita. (Perhepäivähoitajan ammattitutkinto 2000, 43.)

Perhepäivähoitajan työn moninaiset haasteet olivat pohjana voimaannuttamispäivän aiheita mietittäessä. Työ on pääsääntöisesti yksin tehtävää työtä, joten toisten hoitajien kanssa yhdessä toteutettava koulutus tuo voimaantumislle hyvän lähtökohdan. Työyhteisön ja sen vuorovaikutuksen puuttuessa tilaisuus jakaa omia ajatuksia ja arjen asioita on hyvin tarpeellista. Voimaannuttaminen on koettu perhepäivähoitajille tärkeäksi juuri työn laaja-alaisuuden vuoksi. Työpäivä pitää sisällään kaikkiin lasten tarpeisiin vastaamisen sekä tavoitteiden mukaisen toiminnan. Hoitajan on ammennettava itsestään tämä kaikki ilman työyhteisön tukea. Voimaannuttamispäivän sisällön haluttiin antavan arkeen välineitä niin henkisesti kuin konkreettisesti.

Perhepäivähoito on monessa suhteessa perinteisiä toimintamuotoja toteuttavaa. Aikuisen tehtävä perinteisesti on suunnitella ja toteuttaa toiminta ja arjen tilanteet lapsen ollessa toiminnan kohteena. Jotta hoitaja voisi ymmärtää osallisuuden merkityksen ja tärkeyden lapsen elämässä, pidettiin hyvin tärkeänä antaa heille itselleen kokemuksia osallisena olemisesta. Oma kokemus ja sen herättämät ajatukset mahdollistavat osallisuuden toteuttamisen omassa lapsiryhmässä. Omien rajojen ylittäminen pienissä asioissa taiteen tekemisen yhteydessä haluttiin ottaa myös haasteeksi hoitajille. Erilaisten näkökulmien avautuminen antaa uutta lapsiryhmän kanssa työskentelyyn. Mahdollisesti ajatus jonkun asian uudella tavalla toteuttamisesta ja tekemisestä mahdollistuu tällaisen kokemuksen jälkeen.

Käytännön työtä tekeville perhepäivähoitajille pelkästään luennon muotoinen koulutus ei vastaa tarkoitustaan. Itse tekemällä ja osallistumalla koulutuspäivästä saa enemmän itselleen ja voimaantumiskokemuksen löytyminen mahdollistuu paremmin. Erilaiset taide-elämykset on monessa yhteydessä todettu voimaannuttaviksi kokemuksiksi. Kuten tavoitteiden perusteluissakin tulee esiin, taiteen keinoin on hyvä käydä läpi erilai-

sia tunteita. Luovan toiminnan kokemukset ovat eheyttäviä ja voivat toimia myös ennaltaehkäisevästi. Tarkoituksena oli luoda hoitajille oma kokemus, jonka he voivat viedä mukanaan ja soveltaa käytäntöön omassa työssään.

5 TAIDEKASVATUS

Lasten taidekasvatuksen pohja on YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa eli Vasu-asiakirjassa. Vasun mukaan ”Esteettinen orientaatio on laaja ja monitahoinen. Se avautuu havaitsemisen, kuuntelemisen, tuntemisen ja luomisen, mutta myös kuvittelun ja intuition avulla. Orientaation kohteista ja sen kohteisiin lapsille syntyy kauneuden, harmonian, melodian, rytmin, tyylin, jännityksen ja ilon, mutta myös niiden vastakohtien kautta omakohtaisia aistimuksia, tuntemuksia ja kokemuksia. Lapsen arvostukset, asennoituminen ja näkemykset alkavat hahmottua. Ihmisenä ja ihmisyyteen kasvun kannalta samastuminen on yksi orientaation tärkeä prosessi.” (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.)

Taide on olennainen osa kulttuuria. Sen elementit ovat läsnä kaikessa ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. On tärkeää tarjota jokaiselle lapselle mahdollisuus taiteellisiin elämyksiin taidekasvatuksen keinoin. Taidekasvatuksen voima nousee sen sisäisestä arvosta, siitä ilosta ja nautinnosta, jota taiteen tekeminen ja taitojen karttuminen lapselle antaa. (Karppinen, Puurula & Ruokonen 2001.)

Ihminen hankkii tietoa maailmasta esteettisen suhtautumisen avulla muiden kanavien lisäksi. Esteettinen tieto ei sisällä pelkkiä tosiasioita, vaan myös asioiden merkityksiä ja mieltä. Taidekasvatuksella voimme tukea tätä lapsen tiedostamistapaa, esteettisen vastaanottokyvyn ja herkkyyden kehittymistä. Taiteen kasvattava merkitys tulee esille sen kyvyssä vaikuttaa ihmiseen monipuolisesti. Vaikutus suuntautuu mielikuvituksen ja aistien lisäksi myös ajatteluun ja tahtoon. (Salminen 2005.)

Lapsi tarvitsee osaavia aikuisia ympärilleen mahdollistamaan asioita ja kulkemaan yhdessä oivaltamisen polkuja pitkin. Hän tarvitsee positiivisia vuorovaikutussuhteita ja kasvattajien huomiota koko lapsuutensa ajan. Aikuisen tehtävä on toimia olosuhteiden luojana ja mahdollistajana kuunnellen ja kunnioittaen lapsen näkemystä. Aikuinen on mahdollistaja, tukija, dokumentoija ja yhteyksien luoja. Sallivassa, tunteet kestävässä ja hulluttelun mahdollistavassa ilmapiirissä voidaan luoda aikuisten ja lasten yh-

teistä kulttuuria. Puhuttaessa lapsen osallisuudesta taidekasvatuksessa tarkoitetaan hänen näkemystensä ja ajatustensa kuuntelemista ja kunnioittamista. Se ei tarkoita, että lapset tekevät keskenään jotakin ilman aikuisia. Taidetta on osuvasti kutsuttu kohtaamispaikaksi. Taiteen tekeminen yhdessä tai rinnakkain sekä sen vastaanottaminen ja kokemuksista puhuminen tarjoavat yhdessä aidon kohtaamisen mahdollisuuden.

(Ruokonen, Rusanen & Välimäki 2009.)

Taidekasvatuksen avulla lapset voivat muovata omaa ympäristöään. He oppivat osallistumaan ja vaikuttamaan. Pääsemällä osalliseksi omaan elämäänsä lapsen koko olemus ja persoona voivat kehittyä ja kasvaa. Hän oppii myös toimimaan yhteisön jäsenenä. Taiteen avulla lapsi voi luoda oman maailmansa haluamallaan tavalla uudelleen. Lapsi rohkaistuu etsimään luovia ratkaisuja ja hänen oma ajattelunsa ja mielikuvituksensa vahvistuu taidekasvatuksen avulla. (Ruokonen ym. 2009.)

Arkielämässä taiteet ja taidekasvatus voivat kuulostaa liian hienoilta ja mahtipontisilta. Ei kuitenkaan tarvitse itse olla taiteilija tai harrastaa taiteita, jotta pystyy tarjoamaan lapsille polkuja taiteiden maailmaan. Kasvattajan tulisi oman kuvataiteen tunteuksensa lisäksi luottaa omaan kykyynsä oppia lasten toiminnasta, ajattelusta ja ilmaisusta. Hänen kykynsä kokeilla, onnistua, epäonnistua ja kehittyä vuorovaikutuksessa toisten aikuisten ja lasten kanssa on kaiken kehittävän toiminnan takana. Aikuisen tehtävänä on mielekkäiden ja monipuolisten olosuhteiden luominen. Välineet, toimintatavat ja työskentelyn järjestämiseen liittyvät kysymykset vaikuttavat siihen, kuinka lapset voivat kokea ja kehittyä taiteellisesti. Yhdessä sovitut säännöt, jotka edistävät kaikkien osallistujien turvallisuuden tunnetta ja hyvää oloa, ovat tärkeitä. (Hakkola, Laitinen & Ovaska-Airasmaa 1991.)

Tärkein eväs lapselle elämää varten on se, että hän kelpaa kaikkine tunteineen ja osaa myös itse tunnistaa ja nimetä tunteitaan sekä tutkia niitä taiteen keinoin. Myös elämän varjopuolten tutkimiseen taide antaa erilaisia mahdollisuuksia. Lapsi oppii luottamaan itseensä, kanssaeläjiin ja koko maailmaan. (Ruokonen ym. 2009.)

6 LAPSEN OSALLISUUS

Lasten osallisuuden perusta alkaa lasten ajatusten ja toiveiden kuulemisesta. YK:n lasten oikeuksien sopimuksen 12. artiklan mukaan lasta on kuultava häntä koskevissa

asioissa (1993). 12. artiklan ensimmäisessä luvussa todetaan: ”Sopimusvaltiot takavat lapselle, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystasonmukaisesti.” Suomi on ratifioinut YK:n lasten oikeuksien sopimuksen vuonna 1991.

Suomen laki takaa kaikkien kansalaisten perusoikeudet, myös lasten ja nuorten kunnalliset vaikutusmahdollisuudet. Perustuslain 2. luvun 6. pykälä toteaa, että lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän on saatava kehitystasonsa mukaan vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.) Edelleen kuntalain 27. pykälä korostaa, että kuntalaisilla tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa kunnan päätöksentekoon. (Kuntalaki 17.3.1995/365.) Lapsen oikeuksista heikoin tunnettu Suomessa on juuri lapsen oikeus osallistumiseen. Lapsuuden arvostuksen kannalta osallistumisella on kuitenkin erittäin suuri merkitys. Lapsi tarvitsee oikeutensa toteutumiseen välittäviä aikuisia. (Kouvo-Suutari & Marquis 2009.)

Mitä paremmin otamme lapset huomioon oikeina toimijoina, sitä arvostetummaksi he itsensä kokevat. Lasten saadessa jo pieninä vastuuta omalle ikätasolleen sopivalla tavalla, sitä helpompaa heidän on myöhemmin vaikuttaa ja osallistua. Lasten osallisuus ei tarkoita liian suuren vastuun ja päätösvallan antamista lapsille. Kasvatuksellinen vastuu säilyy aina aikuisella ja hänen tehtävänä on määritellä vastuunkantamisen rajat. (Piironen 2007.)

Osallistavan kasvatuksen tavoitteena on saada lapset ymmärtämään, etteivät asiat vaan tapahdu, vaan niiden eteen on tehtävä jotakin. Näin lapsi oppii katsomaan kriittisesti ja avoimesti ympäröivää maailmaa. Osallistuessaan lapset oppivat vuorovaikutustaitoja ja heidän yhteisöaitonsa kehittyvät. He oppivat myös demokraattisen yhteiskunnan pelisääntöjä. Kun lapset saavat olla mukana päätöksenteossa, heillä on aito mahdollisuus vaikuttaa. Pelkkä lasten kuuleminen ei vielä riitä osallistamiseen. Tarvitaan aikuisen aitoa kykyä arvostaa lapsen näkemyksiä, jotta ne todella muokkaisivat toimintaa. Aikuisen on uskallettava jakaa valtaansa, jotta toiminnan sisältö todella koostuisi lasten omista valinnoista. Myös aikuisen tilanneherkkyys ja luovuus ovat tarpeen lasten osallistamisessa. (Kouvo-Suutari & Marquis 2009.)

Reggio Emilian pedagoginen ohjelma on hyvä esimerkki lasten osallistamisesta. Eri-tyisesti reggiolaisuudessa korostetaan taidekasvatusta, joka lähtee lapsista itsestään. Aikuisen rooli on moninainen. Hänen on osattava sopivassa määrin pysytellä poissa tieltä, jotta lapset saavat toimia omaehtoisesti ja aikuinen voi tulkita lapsilta tulevia vihjeitä heitä kiinnostavista asioista. Toisaalta hänen tulee olla tarvittaessa tukena antaen vinkkejä ja ohjaten lapsia oikeaan suuntaan antamatta kuitenkaan heille suoria vastauksia. Aikuisen tulisi myös pystyä luottamaan lapsen omiin kykyihin, eikä hyvää tarkoittaen tehdä asioita lapsen puolesta. Joskus aikuisen lapsen verrattuna taidokkaat kyvyt voivat tappaa lapsen spontaanisuuden ja luovuuden, eikä lapsi halua enää edes yrittää tehdä asiaa. Aikuisen tehtävä on kannustaa lasta itsenäisesti keksimään ratkaisuja ongelmiin ja toimimaan luovasti vanhan taustatiedon ja uusien tutkimustulostensa pohjalta. Tämä kaikki mahdollistaa sen, että lapsi voi olla päätekijä omassa elämässään, reggiolaisten teesien mukaisesti. (Liimola & Voutilainen, 1996.). Perhepäivähoidajan oman osallisuuden kautta syntyy parhaiten ajatus lapsen osallisuuden merkityksestä. Tämän vuoksi koulutusiltapäivää suunniteltaessa katsottiin tärkeäksi hoitajien osallistaminen.

Leonie Hohenthal-Antin puhuu sosiokulttuurisesta innostamisesta, joka on yksi näkökulma myös lasten osallisuuteen. Hänen mukaansa sosiokulttuurisella innostamisella on kolme ulottuvuutta: pedagoginen, sosiaalinen ja kulttuurinen. Ensimmäinen kattaa yksilön persoonallisen kehityksen, asenteiden muutoksen, oman vastuun tiedostamisen, kriittisen ajattelun kehittymisen, herkistymisen ja motivaation heräämisen. Sosiaalinen ulottuvuus keskittyy yhteisöön ja ryhmään sekä tuo ihmisiä yhteen. Tässä tärkeälle sijalle nousevat osallistuminen, integroituminen yhteisöön ja yhteiskuntaan sekä pyrkimys niiden laadulliseen muuttamiseen. Kulttuurisessa ulottuvuudessa tärkeätä on kulttuuriperinnön siirtäminen ja kokemusten jakaminen. (Kurki, 2000; Hohenthal-Antin, 2007.)

7 VOIMAANTUMINEN

Voimaantuminen on käänös englanninkielisestä sanasta empowerment, jolla on kaksi erilaista merkitystä. Ensinnäkin se tarkoittaa auktoriteetin tai vallan antamista jollekin. Toinen merkitys on voiman ja luottamuksen antamista jollekin. Ensimmäinen merkitys liittyy enemmän yhteiskunnallisiin asemiin, kun taas toinen voi koskettaa kaikkia ihmisiä. (Hautamäki 2009.)

Voimaannuttamisessa on kaksi tekijää: se, joka voimaannuttaa, ja se, kehen voimaannuttaminen kohdistuu. Näin ollen voidaan ajatella, että voimaannuttamisessa on ylhäältä alaspäin antamisen leima. Oikeampi termi onkin voimaantuminen. Siinä ihminen saa ja ottaa oman elämänsä ja hyvinvointinsa omiin käsiinsä. Hän löytää omia voimavarojaan ja oppii käyttämään niitä oman elämänsä hallintaan. (Hautamäki 2009; Purra 2010.)

Sananmukaisesti termi voimaantua tarkoittaa ”tulla kykeneväksi”. Sana viittaa siihen, että jokin asia tulee meille mahdolliseksi ja pystymme tietoisesti vaikuttamaan omaan elämäämme. Oma hyvinvointimme ei ole meidän ulkopuolella olevien asioiden varassa emmekä koe olevamme olosuhteiden vankeja. Sosiaalityön yhteydessä voimaantumisesta on puhuttu jo kauan painottaen nimenomaan ihmisen elämänhallinnan tukemista. (Purra 2010.)

Juha Siitonen (1999) on koonnut voimaantumisteorian väitelauseet. Ensimmäisessä premississään hän toteaa, että ”voimaantuminen on jokaisesta ihmisestä itsestään lähtevä henkilökohtainen ja yhteisöllinen prosessi, voimaa ei voi vain antaa toiselle ihmiselle.” Voimaantumisprosessi on hänen mukaansa tapahtumasarja, joka tapahtuu todennäköisesti ja myös helpoimmin tietyssä ympäristössä kuin jossain toisessa ympäristössä. Vaikka ihminen löytää omat voimavaransa itse, on voimaantuminen kuitenkin myös sosiaalinen prosessi. Luontevimmin se tapahtuu mahdollistavassa kontekstissa, jossa ihminen kokee asemansa tasa-arvoiseksi, itsensä hyväksytyksi ja ilmapiirin turvalliseksi.

Toisen premissin mukaan ”voimaantuminen on ihmisestä itsestään lähtevä prosessi, jota jäsentää päämäärät, kykyuskomukset, kontekstiuskomukset ja emotiot sekä näiden sisäiset suhteet”. Kolmannessa premississään Siitonen pohtii sitoutumista. ”Voimaantuminen vaikuttaa katalyytin tavoin sitoutumisprosessiin: vahva katalyytti (empowerment) johtaa vahvaan sitoutumiseen ja heikko katalyytti (disempowerment) johtaa heikkoon sitoutumiseen.”

Neljäs premissi perustuu ensimmäiseen premissiin. ”Voimaantuminen on yhteydessä ihmisen hyvinvointiin.” Sen mukaan voimaantuminen tapahtumana sisältää sekä henkilökohtaisen että sosiaalisen dimension. Hyvinvointia ajatellaan siis yksilön ja ryh-

män hyvinvointina. Yksilön voimaantuminen on yhteydessä koko ryhmän voimaantumiseen ja hyvinvoinnin kokemiseen.

Viidennen premissin mukaan ”voimaantuneisuus ei ole pysyvä tila”. Ihminen voi kokea itsensä voimaantuneeksi toisessa ympäristössä ja toisessa voimaantumattomaksi. Jos kontekstiuskomuksissa, kykyuskomuksissa, päämäärien asettamisessa tai emotionaalisissa kokemuksissa tapahtuu muutoksia, ne voivat vaikuttaa voimaantuneisuuden pysyvyyteen. Ihminen muuttuu fyysisesti ja psyykkisesti koko ajan samoin kuin hänen elämäntilanteensa. Myös yhteisön suhtautumistavat voivat muuttua, mikä voi aiheuttaa ristiriitoja. Tällöin ihmisen sopeutumisen ja elämänhallinnan kannalta on välttämätöntä kyetä muuttamaan käsityksiä itsestään. Koska voimaantuminen ei ole pysyvä tila, kaikissa organisaatioissa tulisi jatkuvasti kiinnittää huomioita ihmisestä itsestään lähtevän voimaantumisen mahdollisuuteen. (Siitonen 1999.) Voimaantuminen näkyy parantuneena itsetuntona, kykyinä asettaa ja saavuttaa päämääriä, oman elämän ja muutosprosessin hallinnan tunteena ja toiveikkuutena tulevaisuutta kohtaan (Empowerment).

8 KOULUTUSILTAPÄIVÄN SUUNNITTELU

Koulutusiltapäivän suunnittelun aloitin alkusyksystä heti sen jälkeen, kun tilaaja oli vielä kertaalleen tarkentanut aihetta. Tällöin tarkentui koulutuksen kohderyhmäksi Kouvolan kaupungin kaikki perhepäivähoitajat. Varhaiskasvatuksen koordinaattori Anita Nikkanen oli alusta saakka tiiviisti mukana suunnittelussa. Myös sosionomiopiskelija Jaana Sihvola liittyi syksystä mukaan ja oli ideoimassa ja toteuttamassa kanssamme iltapäivää. Suunnittelussa mukana olivat myös varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö Asta Nikander, perhepäivähoitoalueen johtajat Helena Forsell, Eeva Malmi, Eva Tudeer-Toivakka, Eija Valtonen ja Marja-Liisa Ylöstalo. Päivän toteutuksen kuvasi videolle sosionomiopiskelija Virpi Kärkäs. Valokuvaajana toimi sosionomiopiskelija Jaana Sihvola. Suunnitteluvaiheessa yhteisten palaverien lisäksi kävimme aktiivista sähköpostikeskustelua.

Syksyn aikataulu työskentelyssäni kulki seuraavasti:

Tiistaina 31.8.10 kello 8.15 -11.00 osallistuin ensimmäiseen yhteistyöpalaveriin Kuusankoski-talolla. Tapaamisessa ideoimme perhepäivähoitajien koulutuspäivän ohjelmaa minun vastuullani olevan iltapäivän osalta. Ensin keskustelin kaikkien yhteistyö-

kumppaneiden kanssa heidän ajatuksistaan ja toiveistaan. Sen jälkeen pidimme Anitan ja Jaanan kanssa oman ideariihen, jonka pohjalta ryhdyin miettimään iltapäivän ohjelmaa tarkemmin.

Torstaina 2.9.10 kävin tutustumassa tiloihin Anjalan Nuorisokeskuksessa. Koulutukseen oli varattu liikuntasali, jonka päädyssä oli näyttämö. Sen lisäksi käytössä olivat pukuhuoneet, käytävätilat ja toisessa kerroksessa oleva avara keittiötila. Tilat olivat haasteelliset toimintapisteiden toteuttamisen kannalta, koska jokainen piste olisi tarvinnut oman rauhallisen tilansa.

Torstaina 9.9.10 kokoonnuimme Anitan ja Jaanan kanssa työpaikallani Päiväkoti Nurmilinnussa. Ideoimme runkoa koulutusiltapäivän toimintapisteistä sekä suunnitelimme aikataulua. Saimme innovatiivisessa kokoontumisessamme aikaan paljon edistystä ja tarkennuksia asiaan. Kehitimme muun muassa toimintapisteiden kuvaavat nimet.

Tiistaina 28.9.10 kaikki yhteistyötahot kokoontuivat Pentik-Paviljongissa kello 8 - 10. Siellä esittelin valmiit suunnitelmat toimintapisteistä. Suunnitelmiini oltiin hyvin tyytyväisiä eikä mitään suurempia muutoksia haluttu tehdä.

Viikoilla 37 - 41 hankin toimintapisteissä tarvittavan materiaalin, mm. saven, huovutusvillat ja sormivärit. Aloin myös koota lainaksi hankittavaa rekvisiittaa, esim. koululta rummut ja muistelukuvat, päiväkodilta istuintyyny, vahakankaat ja soittimet, sisareltani ja äidiltäni shaalit ja huovat sekä vanhat tavarat, mollamaijat ja kynttilälyhtyjä.

Perjantaina 15.10.10 klo 13 alkaen meillä oli koulutuspäivän valmisteluiltapäivä Anjalan Nuorisokeskuksen liikuntasalissa. Teimme kaikki etukäteisjärjestelyt lauantain koulutuspäivää varten valmiiksi. Suunnitelmat toteutuivat hyvin ja toimintapisteet muotoutuivat paikoilleen runsaan rekvisiitan ansioista.

Minun tehtäväni oli suunnitella, toteuttaa ja arvioida Kouvolan kaupungin perhepäivähoitajien koulutuspäivän iltapäiväosuus. Aamupäivän ohjelman aiheeksi oli alun perin suunniteltu liikuntakasvatusta. Koulutuspäivää edeltävänä päivänä tämän osuuden kouluttaja kuitenkin sairastui ja ohjelma jouduttiin muuttamaan. Aamupäivän aikana esimiehet ja hoitajat kävivät läpi esimiesten ohjauskäyntien sisältöä ja tavoitteita. Tässä aamupäivän osuudessa en ollut mukana. Minun vastuullani oli koko iltapäivän osuus. Suunnittelin toimintapisteiden sisällöt ottaen huomioon tilaajan mielipiteet ja toiveet. Hankin kaikki toimintapisteissä tarvittavan materiaalin. Suunnittelin myös koulutuksen järjestelyt Anjalankosken nuorisokeskuksen tiloissa. Apunani käytännön järjestelyissä Anjalankoskella koulutusta edeltävänä päivänä olivat myös koordinaattorit ja esimiehet. Itse vastasin ”Villan Vallassa” toimintapisteen vetämisestä muiden esimiesten työskennellessä muissa neljässä pisteessä. Kokonaisvastuu iltapäivän koulutuksesta oli minulla. Koulutuspäivän alkupuheenvuorojen jälkeen esimiehet ja minä toteutimme Slide Show’n, jonka itse olin tiimini kanssa suunnitellut ja toteuttanut Päiväkoti Nurmilinnun esikoululaisten kanssa aiemmin. Se toimi esimerkkinä lasten osallisuudesta taidekasvatusprojektissa. Sen jälkeen pidin lyhyen teoriaosuuden taidekasvatuksesta ja sen merkityksestä varhaiskasvatuksessa. Toimintapisteiden toiminnan ja ryhmissä toteutetun learning cafen jälkeen kokosin omalla puheenvuorollani koulutuspäivän yhteen. Asta Nikander käytti puheenvuoron kooten koko koulutuspäivän antia. Tämän prosessin ja siitä saatujen palautteiden käsittelemisen vein läpi opinnäytetyönäni.

Voimaannuttamispäivän ohjelma lauantaina 16.10.2010

- 8.30 Avaus: varhaiskasvatuksen palvelupäällikkö Asta Nikander
Ajankohtaista: varhaiskasvatuspäällikkö Helena Kuusisto
- 9.00 Ohjauskäynnit
- 11.00 - 12.00 Lounas ja jälkiruokakahvi
- 12.00 Kokemista ja tekemistä taidekasvatuksen keinoin
Päivi Laurikainen
- 15.00 Palaute

15.30 Päivän päätös

10 KOKEMISTA JA TEKEMISTÄ TAIDEKASVATUKSEN KEINOIN

Toimintapisteet muotoutuivat matkan varrella moneen kertaan. Uusia vivahteita tuli lähes viime metreille asti. Esimiehet jaoinne tehtäviinsä lähinnä intuitioin pohjalta. Anita tunsu heitä hiukan entuudestaan, ja se auttoi määrittelyä myös jonkun verran. Kun eri pisteiden vetäjät oli päätetty, ajattelin pisteiden muotoutuvan vielä enemmän tekijöidensä mukaiseksi. Tekemiäni suunnitelmia toteutettiin tarkasti, mutta jokaisen vetäjän persoonallinen ote tuli kuitenkin näkyviin. Koulutusiltapäivän toimintapisteet muotoutuivat seuraavanlaisiksi:

”Villan Vallassa” -toimintapisteiden vetäjänä toimi minun lisäksi Helena Forsell. Se toteutettiin yläkerran keittiö- ja aulatilassa. Huovutuksen halusimme ottaa yhden toimintapisteiden aiheeksi, koska ajattelimme sen olevan suurelle osalle hoitajista uusi menetelmä. Jokaisessa ryhmässä löytyi yksi tai kaksi hoitajaa, jotka olivat kokeilleet huovuttamista aiemmin. Halusin ottaa alkuun tarinan Nooan Arkista. Se toimi mielestäni johdantona aiheeseen ja oli esimerkkinä motivoinnista työskenneltäessä myös lasten kanssa.

Tavoitteita

- materiaaliin ja perustekniikkaan tutustuminen
- luomisen ja tekemisen ilo ja nautinto
- oivallus siitä, miten lasten kanssa voi toteuttaa itse koettua.

Tarvikkeet

- villaa, eri värejä
- mäntysuopaa
- kerniliinat
- pyyheliinat ja kulhot (hoitajilla mukana)
- taustamusiikki
- työskentelyyn johdettava kertomus
- mukaan huovutus kirjallisuutta nähtäväksi.

Toiminta

- Päivin kertomus Tarina Nooan arkista ja muutama sana huovutuksen historias-
ta
- työskentelyn ohjeistaminen
- tarkoituksena huovuttaa pallo
- huovutuksen ohessa huovutustiedon jakaminen hoitajien kiinnostuksen mu-
kaan
- Lopuksi työskentelyn kokemukset ja tunteet jaetaan ensin vieruskaverin
kanssa ja sitten halukkuuden mukaan koko ryhmän kanssa.

Pienenä epäkohtana tilassa oli pöytien puuttuminen. Pienen pallon huovutus kuitenkin onnistui sylissä suojaksi levitetyn pyyheliinan avulla. Hoitajat olivat hyvin innokkaasti ja avoimin mielin mukana. He esittivät paljon kysymyksiä aiheesta ja keskustelu oli vilkasta. Kanssani tämän ryhmän vetäjäksi valittu Helena ei ollut huovuttanut koskaan. Pystyin hyvin ohjaamaan hoitajia varsinaisessa asiassa ilman hänen apuaankin. Helena avusti jokaisen ryhmän alkuvalmisteluissa, esimerkiksi kuuman veden ja määntysuovan jakamisessa. Näin kaikki pääsivät nopeasti aloittamaan työn. Mukanani olleeseen huovutuskirjallisuuteen ei tiukan aikataulun takia jäänyt aikaa tutustua. Monet sanoivat kokeilevansa huovuttamista kotona lasten kanssa. Tavoitteet tässä asiassa tulivat siis saavutetuiksi. Myös lisäkurssien mahdollisuudesta oli hoitajien kanssa keskustelua.

”Mummon kammarin” vetäjänä toimi Eeva Malmi. Se toteutettiin liikuntasalin näyttämöllä, jonka sai eristettyä muusta tilasta verhoilla. Mummon kammarin viihtyisyyteen halusin panostaa erityisen paljon. Hankin ja lainasin vilttejä ja torkkupeittoja niin paljon, että kaikki voivat halutessaan ottaa sellaisen harteilleen. Mollat, nallet ja kynttilälyhdyt lisäsivät entisaikaista ja rauhallista tunnelmaa.

Tavoitteita

- kuunteleminen
- olemisesta nauttiminen
- rentoutuminen / hyvän olon saavuttaminen
- turvallisuuden tunteen kokeminen
- oivallus siitä, kuinka tärkeää em. asioiden tarjoaminen on lapselle kiireisessä arjessa.

Tarvikkeet

- nojatuoli
- kynttilälyhdyt
- matto
- nallet
- viltit/shaalit hartioille
- lattiatyynynt/tuolit
- tarinat.

Toiminta

- osallistujat valitsevat tilasta mieleisensä paikan joko tuoilta, lattiatyynyntä tai matolta
- hartioille voi halutessaan ottaa viltin/shaalin lämmikkeeksi
- Eeva lukee valitsemiaan tarinoita/runoja
- Lopuksi työskentelyn kokemukset ja tunteukset jaetaan ensin vieruskaverin kanssa ja sitten halukkuuden mukaan koko ryhmän kanssa.

Eeva soveltui ”Mummoksi” oikein hyvin, ja hänen rauhallisuutensa loi tilanteeseen oikeanlaisen hengen. Anja Porion runot kirjasta Matkaan naiset olivat osuva valinta luettavaksi tekstiksi. Palautteiden mukaan jotkut hoitajista kokivat paikallaan olemisen ja pysähtymisen vaikeaksi. Arjen työssä paikallaan ololle ja rauhoittumiselle ei yleensä jää riittävästi aikaa. Juuri tästä syystä halusimme ottaa mukaan tämän tyyppisen toimintapisteen. Rauhoittumisen tärkeyden ymmärtäminen on tärkeää myös lasten kannalta. Näyttämätilan huono ilmanvaihto vaikutti erityisesti Eevan työskentelyyn, mutta jonkin verran myös viimeisten ryhmien viihtyvyyteen.

”Ilman sanoja” toimintapisteen vetäjänä toimi Anita Nikkanen. Se toteutettiin pukuhuoneessa, johon oli lisätty istuimia tarpeellinen määrä. Tämän pisteen toiminnalla haimme uudenlaisia elämyksiä ja ennen kokemattomia työskentelymenetelmiä. Halusimme tuoda luovaan toimintaan ja käsillä tekemiseen uusia ulottuvuuksia rajaamalla näköaistin ja osittain myös puheen pois työskentelystä.

Tavoitteita

- pareina sanaton vuorovaikutus
- yhteinen tuottaminen

- toisen kunnioittaminen.

Tarvikkeet

- pala savea
- vettä
- oma pyyheliina
- taustamusiikki

Toiminta

- Osallistujat työskentelevät saven kanssa silmät suljettuina, puhumatta, pareina.
- Työt nimetään ja yhdistetään yhdeksi kokonaisuudeksi. Sen jälkeen ne nimitään kokonaisuuksina taas uudelleen.
- Lopuksi jaetaan kokemukset ensin pareina ja sitten yhteisesti.

Sanaton vuorovaikutus ja saven kanssa työskentely toimivat elämysten antajina loistavasti. Hiljaisuuden kokeminen ei välttämättä liity hoitajien arkipäivään. Hiljaisuuden keskellä tarvittiin kuitenkin vuorovaikutusta, jotta oma työ pystyttiin liittämään parin työhön. Osallistujat ottivat hiljaisuuden jälkeen luvan keskusteluun todella iloisin mielin vastaan. Toimintapiste vaati näiden haasteiden lisäksi luovuutta töiden yhdistämisessä ja nimeämisessä. Tästä työskentelystä heräsi ajatuksia koetun soveltamiseksi omaan työhön, joka oli asettamissamme tavoitteissa tärkeällä sijalla. Materiaalina saven sijaan voi käyttää arkipäiväisempää muovailuvahaa, jota tavallisesti löytyy jokaisesta perhepäivähoitokodista.

”Pieni minä” -toimintapisteen vetäjäksi valittu Marja-Liisa Ylöstalo oli suuren haasteen edessä. Tämän pisteen vetäminen vaati herkkyyttä ja kuuntelemisen taitoa sekä pitkiä ”tuntosarvia”. Tarkoituksenamme oli tuoda esille muistelun ja muistojen tärkeys niin aikuisten kuin lastenkin kohdalla. Tämä piste toteutettiin liikuntasalissa, jonka toinen puoli oli varattu toiselle toimintapisteelle. Se asetti myös oman haasteensa, koska muiden toimintojen ääniä ei voinut poistaa taustalta.

Tavoitteita

- oman sisäisen lapsen tavoittaminen
- omien muistojen löytäminen ja niiden arvon ymmärtäminen

- oivallus siitä, kuinka tärkeää on luoda lapsille muistoja ja muistella heidän kanssaan

Tarvikkeet

- koulun vanhat kuvataulut
- taustamusiikki (yhteinen maalausryhmän kanssa)
- omat muistoesineet/kuvat
- tuolit keskustelua varten

Toiminta

- Osallistujat kiertävät kuvien luona itse valitsemassaan järjestyksessä. Jokaisen kuvan kohdalla on tarkoitus viipyä sen aikaa, että kuvan avulla löytyy jokin muisto omasta lapsuudesta.
- Kaikki työskentelevät hiljaisuudessa.
- Kuvien kiertämisen jälkeen keskustellaan parin kanssa kuvien tuottamista tunteista ja ajatuksista.
- Omat muistoesineet otetaan mukaan keskusteluun. Kerrotaan, mitä muistoja mukana tuotu esine tai valokuva tuo. Voidaan myös vastavuoroisesti keskustella, mitä toisen tuoma esine tai kuva tuo parin mieleen.
- Lopuksi jaetaan yhteisessä keskustelussa koko ryhmälle kokemukset jokaisen oman halukkuuden mukaan.

Tämän pisteen toiminta oli haasteellista sen henkilökohtaisuuden vuoksi. Omien muistojen jakaminen toisten kanssa on joillekin hyvin helppoa, mutta toisille erittäin vaikeaa. Ryhmän vetäjän oli oltava aidosti läsnä joka hetki ja osattava viedä keskustelua joustavasti eteenpäin. Tilan antaminen jokaiselle halukkaalle oli vaativa tehtävä, ja sen toteutukseen tarvittiin avointa mieltä ja sydäntä. Marja-Liisa oli haasteellisen työn edessä ryhmää vetäessään, mutta selvitti sen hyvin hienotunteisesti.

”Kiehtovat värit” -toimintapiste toteutettiin liikuntasalin toisella puolella, vastapäätä muisteluun keskittyntä ryhmää. Ryhmän vetäjinä toimivat Eva Tudeer-Toivakka ja Eija Valtonen. Aluksi hoitajat saivat tietoa väreistä. Olin koonnut vetäjille tietopaketin värien vaikutuksesta meihin ihmisiin. Ryhmätyön yhteisen aiheen keksimiseen käytettiin puhetta, mutta sen jälkeen työskenneltiin hiljaisuudessa. Kommunikointi tapahtui kehon kielellä. Työskentelyn aikana oli kuitenkin tarkoitus kommunikoida mahdoli-

simman paljon toisten kanssa, eikä työskennellä yksin. Vetäjät sopivat ryhmän kanssa, mistä merkistä osallistujat tietävät, että aika työskentelyyn alkaa olla lopussa.

Tavoitteet

- omien rajojen ylittäminen
- kokemus eri kehon osilla maalaamisesta
- tekemisen riemu
- värien vaikutus ihmiseen
- oivallus siitä, kuinka lapsille voi antaa kokemuksia oman kehon käyttämisestä erilaisin tavoin taiteen tekemiseen (Huom! liikuntarajoitteiset lapset)

Tarvikkeet

- suuria pahveja
- sormivärejä
- maalarinteippiä
- muovipusseja
- taustamusiikki (yhteinen muisteluryhmän kanssa)

Toiminta

- Ohjaajat kertovat värien vaikutuksesta meihin ihmisiin sekä kehon kielen merkityksestä.
- Vaatetus laitetaan sopivaksi maalaamista varten (hihat, lahkeet, sukkiin riisuminen).
- Jaloilla maallaneet saavat muovipussit, joiden kanssa he voivat mennä pukuhuoneen suihkutilaan pesemään jalkansa, myös kädet pestään samassa tilassa.
- Ohjaajat kirjoittavat työn nimen maalaukseen ja nostavat sen seinälle sillä välin, kun hoitajat peseytyvät.
- Lopuksi työskentelyn kokemukset ja tunteet jaetaan ensin vieruskaverin kanssa ja sitten halukkuuden mukaan koko ryhmän kanssa.

Halusin yhdistää tämän ryhmän toimintaan pienen tietoisuuden värien vaikutuksesta meihin ihmisiin. Tiedon avulla hoitajat voivat miettiä myös värien maailmaa lasten näkökulmasta. Ihmisen luonteesta riippuen käsien värjäytyminen maalatessa aiheuttaa erilaisia tunnereaktioita, näin myös lapsilla. Nämä, niin kuin muutkin työskentelyn he-

rättämät tunteet, on tärkeää käsitellä osallistujien kanssa. Maalaaminen on helppo tekniikka toteuttaa lasten kanssa. Sillä voi luoda erilaisia elämyksiä ja kokemuksia valitsemalla erilaisia tekniikoita ja välineitä. Muiden kehon osien käyttäminen maalaamiseen olisi tuonut vielä lisää näkökulmaa tekijöille. Ainoastaan yksi osallistuja käytti tätä mahdollisuutta hyväkseen. Tässä halusin tuoda esille myös liikuntarajoitteiset lapset, joilla motoriikka ei aina anna mahdollisuutta käsien käyttämiseen.

Palautekeskustelut käytiin viimeisessä pienryhmässä toiminnan lopuksi ”learning cafe”-muotoisena. Varasin sitä varten jokaiselle ryhmälle pellavaliinan ja jaoin aamulla myös kynät jokaiselle. Tarkoitus oli, että jokainen kirjoittaa liinaan omia ajatuksiaan samalla, kun ryhmä keskustellen pohtii kokemuksiaan. Ryhmien vetäjät ohjeistivat hoitajat antamaan palautetta koko iltapäivän toiminnasta. Joillekin pellavaliinaan kirjoittaminen oli vaikeaa. Pohjalla uskon olleen yleisen ajatuksen, että kangasliinaan ei saisi tulla tahroja. Juuri tästä syystä halusin palautteet tässä muodossa, jotta vielä tässäkin vaiheessa koulutuspäivää voisi tehdä jotakin omia rajoja ylittävää! Palautteet olivat suhteellisen lyhyitä, johtuen varmasti osittain siitä, että liinaan oli hiukan hankala kirjoittaa kuulakärkikynällä. Otimme liinat liikuntasaliin päivän päätöstilaisuuteen, jossa pitelimme niitä näkyvissä. Asta kokosi niistä joitakin ajatuksia päivän tunnelmista loppupuheenvuorossaan. Pellavaliinoista lupasin tehdä itselleni asun loppuseminaarina varten.

11 POHDINTAA

Seuraavissa kappaleissa pohdin koulutusiltapäivää käytännön toteutuksen, oman prosessini, yhteistyökumppaneiden palautteiden, hoitajien palautteiden ja ryhmäytymisen kannalta sekä arvioin koko koulutusiltapäivää.

11.1 Käytännön toteutuksesta

Käytännön toteutuksessa Anjalan nuorisokeskuksen tiloissa oli monta haastavaa kohta. Ensinkin eri pisteiden sijoittelu tiloihin. Kaikki pisteet olisivat tarvinneet mahdollisimman rauhallisen ja muiden ryhmien äänistä suojatun tilan. Yläkerran keittiössä toiminut huovutuspuiste oli erillään muista, eivätkä sinne kuuluneet muiden ryhmien äänet. Huovutuspuisteessa työskenneltiin keskustellen, joten hiljaisuus ei olisi ollut siellä välttämätöntä. Keittiössä sijaisi kuitenkin ainoa vesipiste, joten muita vaihtoeht-

toja ei ollut. Saliin hiljaisena laitetun taustamusiikin tarkoitus oli vähentää toisten ryhmien aiheuttaman äänen häiritsevyyttä. Mielenpitoet asian suhteen jakoutuivat, toisten mielestä se oli hyvä, toiset kokivat sen häiritsevänä. Erityisesti koettiin, että Mummon kammarin tunnelmaan ääni vaikutti negatiivisesti. Siellä muiden äänien poissulkeminen olisi ollut kaikkein tärkeintä. Mummon kammarissa oli myös muita ongelmia. Kenelläkään ei ollut tiedossa, ettei näyttämöllä ole ilmanvaihtoa. Kammari kuumeni liikaa, siellä oli ajoittain hyvin huono ilma. Erityisesti kammarissa koko ajan työskennelleen Eevan oloon ja jaksamiseen se vaikutti kovasti. Koska ryhmät kiersivät ”nonstopina” pisteestä toiseen, ei vetäjille jäänyt juuri ollenkaan taukoa koko kolmen tunnin rupeaman aikana. Tämä ei ollut niin suuri ongelma, jos vetäjiä oli kaksi, mutta yksin työskentelevät saivat sen tuta. Onneksi Jaana kiersi myös pisteissä ja pystyi olemaan avuksi, erityisesti Mummon kammarissa. Anitan työskentelyä häiritsi ahtausta ja pukuhuoneessa leijaillut ikävä haju.

Vuokrauksen yhteydessä oli jäänyt varmistamatta tekniikan olemassaolo salissa. Edellisenä vuonna äänentoisto ja videotykki olivat olleet paikalla automaattisesti. Perjantaina, kun menimme tekemään järjestelyjä lauantaita varten, meille selvisi, ettei paikalla olekaan mitään näistä laitteista. Talonmies saatiin nopeasti paikalle, ja hän lähti etsimään, mitä talosta löytyy. Elimme siis aikamoisen epävarmuuden hetkiä, lähinnä Slide Show’n onnistumista ajatellen. Tässäkin teknisessä ongelmassa, kuten lukuisissa muissa teknisesti haastavissa tilanteissa, sain pelastajaksi mieheni Jounin. Hän sai lainaksi videotykin siltä varalta, ettei sellaista Nuorisokeskukselta löytyisi. Talonmies pystyi järjestämään äänentoiston ja mikrofonin, mutta ilman Jounin apua Show olisi jäänyt toteutumatta. Videotykkiä ei talosta löytynyt. Kaikkien laitteiden yhteensopiavuus jäi kuitenkin katsottavaksi lauantaiamulle. Jouni ja tyttärensä Anni-Maria, jolta myös olen saanut apua erilaisissa tietotekniikkaa koskevissa pulmissa, tulivat mukaani Voimaannuttamispäivän aamuna Nuorisokeskukselle laittamaan kaiken kuntoon. Kaikkien haasteiden jälkeen tekniikka toimi loistavasti ja saimme Show’n kaikkien iloksi nähtäväksi!

Hoitajien ryhmiin jako oli myös haasteellista. Idea värillisten lappujen käyttämisestä oli hyvä ja toimiva. Joitakin hoitajia se ei miellyttänyt, vaan he olisivat ehdottomasti halunneet vaihtaa värin samaksi kuin tutulla hoitajalla oli. Vaihdoksia ei kuitenkaan tehty. Tällä tavoin pääsimme lähemmäs asettamaamme tavoitetta siitä, että koko Kouvolan eri alueilla asuvat hoitajat voivat tulla tutuiksi keskenään.

Slide Show'n jälkeen ryhmiin jako tapahtui sujuvasti. Astan rummun päristys merkki-ääninä toimintapisteen vaihtamiselle oli erittäin käyttökelpoinen. Ääni kuului hyvin joka paikkaan. Hoitajat vaihtoivat ripeästi toimintapisteeltä toiselle. Aloituksessa jäi kertomatta, että ennen rummun päristystä ei voi lähteä seuraavaan ryhmään, vaikka oman toimintapisteen työskentely olisikin jo päättynyt. Tämä aiheutti jossakin kohtaa odottelua hoitajille. Suurempaa hämminkiä se ei kuitenkaan saanut aikaan.

Palautteen kirjoittaminen pellavaliinoinhin viimeisen toimintapisteen jälkeen onnistui ajoituksellisesti hyvin. Joillekin hoitajille oli erittäin vaikeaa ylittää itsensä ja kirjoittaa kankaaseen. Tässä päästiin tavoitteeseen itsensä ylittämisestä ja tavanomaisuudesta poikkeamisesta. Aikataulutoimi hyvin, mistä kiitos kuuluu jämäkälle rummun päristäjällä ja sujuvasti paikkaa vaihtaneille hoitajille.

11.2 Omasta prosessista

Lähdin todella innoissani työstämään taidepainotteista iltapäivää perhepäivähoitajille. Olen työskennellyt sekä perhepäivähoitajana että perhepäivähoidonohjaajana, mikä auttoi paljon koko työn tekemisessä. Käsillä tekeminen ja taidekasvatus ovat aina olleet lähellä sydäntäni, joten työn lähtökohdassa kaikki tuntui olevan paikallaan. Hoitajien suuri lukumäärä tuntui aluksi haasteelliselta. Olen kuitenkin työelämässä ollut esillä ja kouluttanut ihmisiä ennenkin, joten alun jälkeen se ei tuntunut ongelmalliselta. Toki suunnittelussa sadan ihmisen organisoiminen eri toimintapisteille onnistuneesti oli iso haaste.

Ideointi- ja suunnitteluvaiheessa sain paljon apua Anitalta ja Jaanalta. ”Sielujen sym-
patia” toimi loistavasti ja suunnitteluhetket olivat erittäin innovatiivisia. Niiden jälkeen minun oli hyvä työstää asiaa eteenpäin. Päiväkirjasta voi jälkepäin todeta, kuinka paljon erilaisia yhteydenottoja ja asioita ylipäätään piti hoitaa, ennen kuin iltapäivä oli kokonaan kasassa.

Mennessäni ensimmäiseen johtajien kokoukseen alustavien suunnitelmieni kanssa, oli minulla ajatus, että saan myös johtajat suunnittelemaan iltapäivää kanssani. He ottivat valmiit suunnitelmani hyvin vastaan, mutta eivät kuitenkaan olleet valmiita osallistumaan suunnitteluun. Näin tavoitteeksi ajateltu johtajien osallistaminen ei tässä kohdassa onnistunut. He olivat kyllä iltapäivän toteutuksessa erittäin yhteistyöhaluisia ja

sopeutuivat hienosti heille ehdotettuihin rooleihin toimintapisteiden vetäjinä. Koin kuitenkin saaneeni heidän mielipiteensä suunnitelmieni tueksi.

11.3 Yhteistyökumppaneiden palautteista

Johtajien palautteen perusteella käsillä tekeminen, iltapäivän toiminnallinen osio, oli oikea valinta toimintapisteiden aiheiksi. Hoitajilta esimiehille tullessa palautteessa kävi ilmi, että näistä toimintapisteistä oli heidän mielestään saanut kaikista eniten.

”Minulle vahvistui viimeistään nyt, että itse kokemalla ja elämysten kautta sisäistää sekä oppii eniten asioita - ja tutustuu myös itseensä.”

Hiljentyminen koettiin hyväksi osaksi kokonaisuutta. Hiljaisuus ja rauhoittuminen oli ylipäättään koettu positiivisesti. Mummon kammarissa tunkkainen ilma oli haitannut jonkin verran. Taustahäly häiritsi kammarin vetäjää ja joitakin osallistujia. Tunnelma olisi varmasti ollut rauhallisemmassa ympäristössä enemmän tavoitteiden mukainen. Olosuhteille ei tässä tapauksessa valitettavasti voinut mitään, vaikka asia oli tiedossa jo etukäteen. Luettavan kirjan valinta onnistui ainakin vetäjän mielestä erinomaisesti ja luetut tekstit antoivat aiheita keskustelulle.

Muisteluryhmän vetäminen oli hyvin haasteellinen tehtävä. Siinä tarvittiin ”tuntosarvia”, jotta ryhmää pystyi ohjaamaan oikeaan suuntaan. Oman näkemyksen ja omien muistojen jakamisen osuus ryhmässä oli myös askarruttanut vetäjää. Hoitajat olivat kokeneet omiin lapsuusmuistoihin palaamisen pääsääntöisesti helpoksi. Ajatusten herättämiseksi esillä olleet koulun vanhat kuvataulut olivat kirvoittaneet osallistujien muistoja hyvin pinnalle. Myös tässä ryhmässä taustahäly oli häirinnyt ainakin niitä osallistujia, joilla oli kuulon alenemaa.

Ilman keskustelua silmät suljettuina työskenteleminen saven kanssa oli koettu osin vapauttavana, osin jännittävänä kokemuksena. Savipisteessä työskentelyä oli häirinnyt viemäristä tullut pistävä haju. Taustamusiikki oli koettu hyväksi. Joillekin saven työskentäminen pitkään hiljaisuudessa oli tuntunut pitkäveteiseltä. Saven työstämisestä oli löydetty omaan työhön sopivia ideoita. Tämä kokemus oli monien mielestä hyvä ja voimaannuttava, niin kuin muutkin toiminnalliset osiot.

Kiehtovat värit saivat hoitajat innostumaan maalaamisesta. Olisin toivonut, että osallistujat olisivat rohkeammin kokeilleet eri kehon osilla maalaamista. Saattaa olla, että ohjeistuksessa olisi pitänyt kannustaa tähän asiaan enemmän. Ainoastaan yhden varpaanjäljet kulkivat yhden ryhmän maalauksessa.

Värit valloittivat myös huovutukseen osallistuneita enemmän kuin osasin odottaa:

”Monipuolista toimintaa – löysin värit elämäni!”

Huovutuspiesteellä tuli näkyviin todellista luomisen iloa ja vapautunutta työskentelyä. Paljon keskustelimme siitä, kuinka huovutusta voi toteuttaa omassa lapsiryhmässä. Minusta tuntui siltä, että ainakin tämän pisteen toiminta siirtyi kokemuksen kautta omaan työhön. Koin ryhmän vetämisen ja toiminnan ohjaamisen erittäin mukavaksi ja mielekkääksi. Koska olen itse huovuttanut monien vuosien ajan ja koko prosessi on minulle hyvin tuttua, pystyin nauttimaan hoitajien ohjaamisesta ja heidän kanssaan keskustelusta. Haasteelliselta tuntui ainoastaan se, muistanko, mitä asioita olen jo kertonut paikalla olevalle ryhmälle ja mitä kerroin edellisille ryhmille. Toistoa ei toivottavasti tullut liikaa eikä mitään oleellista jäänyt kertomatta. Erilaiset kysymykset tekivät jokaisesta ryhmästä omanlaisensa. Itselleni jäi ryhmistä ja niiden vetämisestä hyvä mieli. Koin onnistuneeni innostamisessa ja osallistamisessa sekä siinä, että hoitajat voivat osallistua myös lapsiryhmänsä lapset erilaisiin huovutusprojekteihin kokemansa perusteella. Myös palautteiden perusteella vetämäni toimintapiste oli onnistunut ja kiinnostava. Myös huovutuspiesteellä tuli esiin yksi suunnitelmani heikko kohta. Ryhmien välillä ei käytännössä ollut juurikaan taukoa. Viiden ryhmän vetäminen peräkkäin onnistui kyllä, mutta oli suhteellisen rankkaa. Tähän asiaan kannattaa kiinnittää huomiota vastaavanlaisessa tilanteessa tulevaisuudessa.

Muiden ryhmien vetäjät ottivat tehtävänsä alun alkaen hyvin vastaan. He hoitivat vastuullisesti heille antamani tehtävät. Palautteen mukaan he olivat saaneet riittävästi informaatioita suunnittelun eri vaiheissa:

”Tiedotus aktiivista ja toimivaa koko prosessin ajan, kaikki osapuolet tiesivät missä mennään ja missäkin vaiheessa, vastuutukset ok.”

”Tuntui, että kaikki saimme perehdytyksen tehtävään ja esimiehet tiesivät, mikä heidän roolinsa on päivän aikana.”

Ainoana epävarmana kohtana oli pidetty Slide Show’n alussa rytmisoittimilla soitettua kohtaa, jota en erityisesti ohjeistanut, vaan kaikki saivat osallistua oman mielikuvituksensa mukaan. Toisaalta musiikin itse luominen sai myös kiitosta:

”Niin – ja se musiikki ja osallistuminen musiikin tekemiseen oli mahtava kokemus!”

Alkuvalmisteluista lähtien olin saanut ”tartutettua” johtajiin innostuneisuuden kipinän:

”Oma innostuneisuutesi taiteesta näkyi, niin pukeutumisessasi kuin puheissasikin.”

Olin palautteen mukaan paneutunut asiaan ja toimin ammatillisesti koko prosessin ajan:

”Kokonaisuuden hallinta jo suunnitteluvaiheessa kiitettävää (materiaalit, määrät, aikataulus, hankinnat, ym.)”

Mielestäni tulin hyvin toimeen kaikkien osapuolten kanssa ja yhteistyö sujui ilman suurempia ongelmia. Ihmisten erilaisuus asetti kuitenkin omat haasteensa yhteistyölle. Joitakin kompromisseja asioiden suhteen tehtiin, perustuen juuri yhteistyökumppaneiden erilaiseen tapaan ajatella asioista. Lähtökohtana oli, että menin itselleni täysin vieraiden ihmisten joukkoon. Parhaalla mahdollisella tavalla yritin pitää tuntosarvet koholla, jotta pystyisin kuulemaan ja aistimaan eri ihmisten viestit oikealla tavalla. Aina se ei tuntunut helpolta, enkä ollut aivan varma, olinko tulkinnut kuulemaani oikein. Palautteen perusteella olin siinä kuitenkin onnistunut:

”Päivi on hyvin vuorovaikutuksellinen ja yhteistyökykyinen eri työntekijöiden ja ryhmien kanssa.”

11.4 Hoitajien palautteista

Tämä palaute kuvaa varmasti monien hoitajien mietteitä koulutuspäivän aamuna:

”Aamulla oli epäilyksen häivä, mutta tästä tulikin tosi hauska päivä!”

Päivä oli koettu antoisaksi ja monipuoliseksi. Päivästä oli saanut virikkeitä omaan työhön sekä omaan jaksamiseen. Se oli koettu virkistävä ja erilaisena. Käsillä tekeminen oli monille ollut erityisen antoisaa. Ohjelmaa oli tarpeeksi, muttei kuitenkaan näännyttävän paljon. Koulutus oli koettu myös rentouttavana. Jotkut olivat kokeneet olleensa uusien haasteiden edessä positiivisella tavalla. Uusia ihmissuhteita oli solmittu päivän aikana ja kuulumisia oli myös ehditty vaihtaa tuttavien kanssa. Mummonkamarin ilmapiiri oli jonkun hoitajan mielestä pitkäväteinen ja unettava.

Palautteista tuli kokonaisuudessaan sellainen käsitys, että hoitajat olivat saaneet päivästä paljon itselleen, jokainen varmasti omalla tavallaan ja omiin tarpeisiinsa ja haasteisiinsa peilaten. Palautteista kuvastui hoitajien kiitollinen mieli päivän annista. Mielenkiintoista olisi tietää, kuinka jokaisen yksittäisen hoitajan kohdalla asetetut tavoitteet ovat yksityiskohtaisemmin toteutuneet.

11.5 Ryhmäytymisestä

Valokuvia päivän kulusta ottanut Jaana kulki yhden ryhmän mukana kaikissa toimintapisteissä. Hän huomioi erityisesti ryhmäytymisprosessia, joka oli selkeästi nähtävillä päivän aikana:

”Koen, että prosessi lähti käyntiin joidenkin kohdalla jo aamulla värilapun käteen saatuaan ja joidenkin kohdalla se ei päättynyt mummonkammariinkaan. Tarkoitin tällä, että jollekin oli selvästi ”vaikeaa” heittäytyä, uskaltaa liittyä ryhmään, kun ei sitä turvallisuuden tunnetta tuovaa tukiverkoston ollu fyysisesti läsnä.”

Muistelupisteessä tunnelma oli ”ehkä ahdistavan jäykkää”. Yhteistä keskustelua syntyy kuitenkin jonkin verran:

”Ryhmä ei selvästikään ollut vielä valmis jakamaan tuntojaan.”

Kiehtovat värit -pisteessä tuttavat hakeutuvat vierekkäin. Maalaustyöstä tuli upea, mutta Jaanan kommentin mukaan ”ehkä hiukan ulkoinen, siinä näkyy selviä rajoja tekijöiden välissä, mutta ryhmäytymistäkin jossakin kohdassa on havaittavissa.”

”Ilman sanoja toimintapisteellä ryhmä vapautui pimeässä, hiljaisuudessa ja yhteistyössä. Ryhmän tunnelma muuttui tämän kokemuksen jälkeen.”

Villan vallassa -toimintapisteessä sekoituttiin istumaan jo vieraammankin ihmisen viereen. Keskustelua käytiin myös vilkkaasti. Seuraavassa pisteessä, Mummon kammarissa, ryhmä oli selvästi jo väsynyt ja kammarin hämyisyys oli Jaanan mukaan omiaan viimeistenkin jännitysten purkamiseen.

11.6 Koko koulutusiltapäivästä

Minulle jäi koulutusiltapäivästä, sen suunnittelusta ja toteutuksesta, oikein hyvä mieli. Mielestäni se onnistui kaiken kaikkiaan hyvin, juuri niin kuin olin suunnitellutkin. Pienet asiat, jotka olisi voinut tehdä toisin, eivät haitanneet kokonaisuudesta nauttimista. Aina on tietenkin mahdollisuus tehdä vielä paremmin. Myös yhteistyökumppaneilta saamieni palautteiden perusteella voin olla tyytyväinen:

”Kokonaisuus oli hyvä ja päivä meni nopeasti.”

”Kiitos vielä kerran elämysten mahdollistamisesta!”

”Vastuu, organisointi ja päivän toteutus sujui kuin oli odotettukin- Päivi otti hienosti kokonaisvastuun ja piti langat käsissään koko ajan- osaten myös kuitenkin hienosti delegoida.”

”Toteutuessaan upea ja aktiivinen, osaamista tehostava koulutusiltapäivä perhepäivähoitajille.”

”Yksi parhaista ja luovimmista perhepäivähoidon koulutuspäivistä 23 työvuoteni sisällä.”

”Päivä oli hyvin suunniteltu, monenlaista tekemistä eri ryhmissä ja yleisvaikutelma oli, että hoitajat olivat kiinnostuneita toimimaan ja olivat mielellään mukana ja nauttivat tekemästään.”

Tärkeää oli kuulla palautteesta vielä se, että tilaajan kannalta asetettuihin tavoitteisiin päästiin:

”Pääsimme siis myös varhaiskasvatuksen puolella tavoitteeseemme eli saimme perhepäivähoitajille voimaantumista, osaamisen lisäämistä ja itsetekemisen iloa.”

(Lainaukset otettu yhteistyökumppaneiden palautteista)

Esimiesten palautteiden pohjalta voi vetää johtopäätöksen, että heidän koulutukselle asettamansa tavoitteet tulivat täytetyiksi. Perhepäivähoitajien palautteiden perusteella hoitajat olivat kokeneet päivän voimaannuttavana. Heidän osaamisensa lisääntyi, ja he saivat myönteisiä kokemuksia ja elämyksiä sekä kokivat itse tekemisen iloa. Eri alueiden hoitajat tutustuivat toisiinsa ja kuulumisia vaihdettiin entisten tuttavien kanssa. He saivat myös uusia välineitä arjen työhön.

Osittain keskusteluista ja kirjoitetuista palautteista voi päätellä, että päivän anti oli esimiehille myös henkilökohtaisesti merkittävä. Joillekin oma kokemus ryhmän vetämisen haasteellisuudesta ja siinä onnistumisesta oli antoisaa. Myös hoitajien erilaisten reaktioiden sekä heidän kokemustensa ja elämystensä jakaminen oli tuottanut mielihyvää ja uudenlaista näkemystä. Yhteistyön onnistuminen ja yhdessä tekemisen voima ja ilo nousivat myös tärkeälle sijalle. Itse koen koulutuspäivän olleen merkittävä ammatillinen kokemus meille kaikille.

Koko prosessi oli erittäin mielenkiintoinen ja haasteellinen. Koin sen kuitenkin alusta alkaen itselle sopivaksi niin aiheen kuin laajuudenkin perusteella. Sain itselleni varmuutta kouluttajana. Vaikka olen toiminut tehtävissä, joihin kouluttaminen kuuluu, oli tämä projekti laajuudeltaan suurin, jonka olen suunnitellut ja toteuttanut. Oppimisen kannalta erittäin merkittävää on ollut koko projektin dokumentointi, kirjaaminen ja

arviointi. Kun toivottavasti eteeni tulee uusia tämän kaltaisia projekteja, voin ammentaa tästä opittua hyvin paljon hyödykseni. Jo pelkästään ajankäytön suunnittelu oman ansiotyön ja perheen ohella on ollut merkittävä oppimisen asia.

Iltapäivästä hoitajille koostamani moniste voisi parhaimmillaan olla tukena arjessa, kun taidekasvatusta sovelletaan omassa työssä. Esimiehet voisivat ohjauksen ohella ottaa asian esille ja pohtia yhdessä hoitajan kanssa omalle lapsiryhmälle sopivaa jatko-toimintaa. Myös taidekasvatuksen merkityksestä lapsille olisi hyvä käydä keskustelua. Toimintapainotteiseen koulutusiltapäivään ei tästä aiheesta valitettavasti mahtunut paljoakaan asiaa mukaan.

Taidekasvatuksen keinoin voitaisiin perhepäivähoidossa lisätä lasten osallisuutta monin tavoin. Taiteen parissa lasten ajatukset ja näkemykset on helpompi ottaa huomioon kuin perinteisten menetelmien kanssa työskenneltäessä. Tämä vaatii hoitajilta oikeanlaista asennetta ja luovuutta, jota esimiesten tulisi omalla toiminnallaan tukea. Taiteen tekemisellä voidaan luoda hoitopäivään iloa ja nautintoa. Taitojen karttumisesta voi nauttia niin lapsi itse kuin hänen hoitajiansakin. Uudet elämykset ja kokemukset on hienoa jakaa myös perheiden kanssa. Näin taidekasvatuksesta avautuu silta myös perheiden kanssa työskentelyyn.

Taidekasvatuksen voimaannuttavaa vaikutusta ei mielestäni ole perhepäivähoitotoiminnassa hyödynnetty riittävästi. Perhepäivähoitokodissa tehtävien taiteiluiden lisäksi erilaiset yhteiset projektit useamman hoitajan ja heidän lapsiryhmiensä kesken olisivat varmasti antoisia niin lapsille kuin hoitajillekin. Näiden järjestämiseen tarvittaisiin myös esimiesten panostusta, ideointia ja mahdollisia materiaalihankintoja.

Tietoa taidekasvatuksen merkityksestä lapsen kokonaiskehitykseen olisi hyvä viedä hoitajilla enemmän. Eri taidekasvatuksen muotoihin ja niihin liittyviin käytäntöihin voisi tutustua kirjallisuuden tai muun pienimuotoisemman materiaalin avulla. Keskustelut esimiehen ja toisten hoitajien kanssa aiheesta antaisivat avartavaa lisänäkökulmaa asialle ja voisivat toimia ideariihenä käytännön toteutukseen omassa työssä.

LÄHTEET

Eronen, M., Juurinen, K., Laukkanen, O., Lihr S. & Rusama, K. 1975. Perhepäivähoito lasten päivähoitotoiminnan muotona. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Empowerment. Empowermenthouse.fi-internetsivut. Saatavissa:

<http://www.empowermenthouse.fi/cms/index.php?Empowerment> [viitattu 2.4.2011]

Hakkola, K., Laitinen, S. & Ovaska-Airasmaa, M. 1991. Lasten taidekasvatus. Hämeenlinna: Kirjayhtymä, Karisto Oy:n paino.

Hohenthal-Antin, L. 2006. Kutkuttavaa taidetta, Taidetoiminta seniori- ja vanhustyössä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hohenthal-Antin, L. 2001. Luvan ottaminen-ikäihmiset teatterin tekijöinä. Jyväskylä: University Printing House and Lievestuore: ER-Paino Ky.

Hohenthal-Antin, L., Krekula, L., Rasi, T., Schweitzer, P., Taipale, M., Taipale, M., Trilling, A. & Väättäminen, M. 2007. Katsomosta estradille, ikäihmiset kulttuurin tuottajina. Lappeenranta: Lappeenrannan teknillinen yliopisto Digipaino , Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen julkaisuja A.4:2007, SOCOM.

Huovuttamaan! Perustekniikka ja helppoja ohjeita.2003. Gruppo creativo Ajaton. Mori (TN), Italia, La grafica Srl.

Karppinen, S., Puurula, A. & Ruokonen, I. 2001. Taiteen ja leikin lumous. Tampere: Oy FINN LECTURA Ab, Tammerpaino Oy.

Kivioja, U., Koskenrouta, P. & Valpola, M.-L. 1991. Perhepäivähoidon perusteet ja käytäntö. Tampere: Gummerus kirjapaino Oy: Jyväskylä.

Kuntalaki 365/1995.

Kurki, L. Sosiokulttuurinen innostaminen. 2006. Tampere: Vastapaino.

Liimola A. & Voutilainen, L., 1996. Lintupuistojen lapset, Reggio Emilian pedagogisesta ohjelmasta. Stakes, Raportteja 109. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Parrila, S. Perhepäivähoito osana suomalaista päivähoitojärjestelmää: Näkökulmia perhepäivähoidon laatuun ja sen kehittämiseen. 2002. Kasvatustieteiden tiedekunta, Oulun yliopisto, Oulu: Merikosken kuntoutus- ja tutkimuskeskus.

Perhepäivähoidon kehittäminen. 1980. Helsinki. Sosiaalhallituksen julkaisu 6.

Perhepäivähoitajan ammattitutkinto. Näyttötutkinnon perusteet. 2000. Helsinki: Opetushallitus.

Perhepäivähoidon kehittämisen suuntia. 2007. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:5. Helsinki: sosiaali- ja terveysministeriö.

Ruokonen, I., Rusanen, S. & Välimäki, A.-L. (toim.) 2009. Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa, Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: Yliopistopaino Oy.

Salminen, A. & Koskinen, I. (toim.) 2005. Pääjalkainen, Kuva ja havainto. Taideteollisen korkeakoulun julkaisusarja B 77, Hollola: Salpausselän kirjapaino.

Siitonen, J. & Robinson, H. 2001. Pohdintaa voimaantumisesta. Teoksessa: Järvisalo, L. (toim.) Muutoksen kautta kasvuun. Kotilo ry:n julkaisuja. Pieksämäki: RT-Print Oy.

Suomen perustuslaki 7731/1999.

Välimäki A.-L. & Rauhala P.-L. 2000. Lasten päivähoidon taipuminen yhteiskunnallisiin murroksiin Suomessa. Saatavissa: <http://www.stakes.fi/varttua/yp-artikkeli.htm> [viitattu 2.4.2011].

Välimäki, A.-L. 1998. Päivittäin. Lasten (päivä)hoitojärjestelyn muotoutuminen varhaiskasvun ympäristönä suomalaisessa yhteiskunnassa 1800- ja 1900-luvulla. Oulun opettajankoulutuslaitos. Oulu: Acta Universitatis Ouluensis E 31.

Kokemista ja tekemistä taidekasvatuksen keinoin

Päivi Laurikainen 2011

Lasten taidekasvatuksen pohja on YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa eli Vasu-asiakirjassa.

Vasun mukaan "Esteettinen orientaatio on laaja ja monitahoinen. Se avautuu havaitsemisen, kuuntelemisen, tuntemisen ja luomisen, mutta myös kuvittelun ja intuition avulla. Orientaation kohteista ja sen kohteisiin lapsille syntyy kauneuden, harmonian, melodian, rytmin, tyylin, jännityksen ja ilon, mutta myös niiden vastakohtien kautta omakohtaisia aistimuksia, tunteimuksia ja kokemuksia. Lapsen arvostukset, asennoituminen ja näkemykset alkavat hahmottua. Ihmisenä ja ihmisyyteen kasvun kannalta samastuminen on yksi orientaation tärkeä prosessi."

Lapsi tarvitsee osaavia aikuisia ympärilleen mahdollistamaan asioita ja kulkemaan yhdessä oivaltamisen polkuja pitkin. Myös vanhempien kanssa on tärkeää käsitellä taidekasvatuksen merkityksellisyyttä lapsen elämässä.

Taidekasvatuksen avulla lapset voivat muovata omaa ympäristöään. He oppivat osallistumaan ja vaikuttamaan. Pääsemällä osalliseksi omaan elämään, lapsen koko olemus ja persoona voivat kehittyä ja kasvaa. Hän oppii myös toimimaan yhteisön jäsenenä. Lapsi rohkaistuu etsimään luovia rat-

kaisuja ja hänen oma ajattelunsa ja mielikuvituksensa vahvistuu taidekasvatuksen avulla.

Lapsen osallisuus tarkoittaa hänen näkemystensä ja ajatustensa kuuntelemista ja kunnioittamista. Se ei tarkoita, että lapset tekevät keskenään jotakin ilman aikuista. Aikuisen tehtävä on toimia olosuhteiden luoja ja mahdollistajana kuunnellen ja kunnioittaen lapsen näkemystä. Aikuinen on mahdollistaja, tukija, dokumentoija ja yhteyksien luoja. Sallivassa, tunteet kestävässä ja hulluttelun mahdollistavassa ilmapiirissä voidaan luoda aikuisten ja lasten yhteistä kulttuuria. Taidetta on osuvasti kutsuttu kohtaamispaikaksi. Taiteen tekeminen yhdessä tai rinnakkain sekä sen vastaanottaminen ja kokemuksista puhuminen tarjoavat yhdessä aidon kohtaamisen mahdollisuuden.

Taiteet ja taidekasvatus voivat kuulostaa liian hienoilta ja mahtipontisilta. Ei kuitenkaan tarvitse itse olla taiteilija tai harrastaa taiteita, jotta pystyy tarjoamaan lapsille polkuja taiteiden maailmaan. Aikuisen tehtävänä on mielekkäiden ja monipuolisten olosuhteiden luominen. Yhdessä sovitut säännöt, jotka edistävät kaikkien osallistujien turvallisuuden tunnetta ja hyvää oloa, ovat tärkeitä.

Tärkein eväs lapselle elämää varten on se, että hän kelpaa kaikkine tunteineen ja osaa myös itse tunnistaa ja nimetä tunteitaan sekä tutkia niitä taiteen keinoin. Myös elämän varjopuolten tutkimiseen taide antaa erilaisia mahdollisuuksia. Lapsi oppii luottamaan itseensä, kanssaeläjiin ja koko maailmaan.

Lähde: Inkeri Ruokonen, Sinikka Rusanen, Anna-Leena Välimäki(toim.)

Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa, Iloa, ihmettelyä ja tekemistä

Yhteenveto

Voimaannuttamispäivän (16.10.10) toimintapisteistä ja ajatuksia eri pisteiden kaltaisesta toiminnasta lasten kanssa.

Tarinat, runot / Eeva Malmi

▪ Tavoitteita

- Kuunteleminen
- Olemisesta / pysähtymisestä nauttiminen
- Rentoutuminen / hyvän olon saavuttaminen
- Turvallisuuden tunteen kokeminen
- Eläytyminen
- Oivallus siitä, kuinka tärkeää em. asioiden tarjoaminen on lapselle kiireisessä arjessa

▪ Tarvikkeet

- Nojatuoli
- Kynttilälyhdyt
- Matto
- Nallet
- Viltit/shaalit hartioille
- Lattiatyyny
- Tarinat

Toiminta lasten kanssa

- Lapset valitsevat tilasta mieleisensä paikan lukijan läheltä
- Hartioille voi halutessaan ottaa viltin/shaalin lämmikkeeksi ja pehmolelun kainaloon (mikäli se ei vie lapsen huomiota liikaa)
- Tunnelmaa voidaan muuttaa eri kerroilla erilaiseksi/tarinoihin ja satuihin sopivaksi ja lukemisaikaa voidaan vaihdella
- Hoitaja lukee valitsemiaan tarinoita/runoja

Lapsuuden muistelu/Marja-Liisa Ylöstalo

Tavoitteita

- Oman sisäisen lapsen tavoittaminen
- Omien muistojen löytäminen ja niiden arvon ymmärtäminen
- Oivallus siitä, kuinka tärkeitä luoda lapsille muistoja ja muistella heidän kanssaan

Tarvikkeet

- Koulun vanhat kuvataulut tai tunteita/tilanteita kuvaavia kortteja /valokuvia
- Taustamusiikki
- Omat muistoesineet/kuvat

Toiminta

- Lapset kiertävät kuvien luona itse valitsemassaan järjestyksessä. Jokaisen kuvan kohdalla on tarkoitus viipyä sen aikaa, että kuvan avulla löytyy jokin muisto/ajatus. Kuvia voi olla vaihtoehtoisesti vain yksi.
- Työskentely tapahtuu hiljaisuudessa.
- Kuvien katsomisen jälkeen keskustellaan kuvien tuottamista tunteista ja ajatuksista.

- Omat muistoesineet ja niistä kertominen ovat tärkeitä myös lapsille. Lapset voivat tuoda kotoa jotakin, mihin liittyy erityisiä muistoja tai hoitaja voi pyytää vanhempia miettimään yhdessä lapsen kanssa johonkin teemaan liittyviä, lapsen elämään kuuluvia asioita (esim. vauva-aika) ja tuomaan siihen liittyvän valokuvan.
- Lapset ovat yleensä hyvin kiinnostuneita myös toisten tuomista kuvista tai esineistä ja ne herättävät yhteistä keskustelua.

Maalaus/Eija Valtonen ja Eva Tudeer-Toivakka

Tavoitteet

- Omien rajojen ylittäminen
- Kokemus eri kehon osilla maalaamisesta
- Tekemisen riemu
- Värien vaikutus ihmiseen
- Oivallus siitä, kuinka lapsille voi antaa kokemuksia oman kehon käyttämisestä erilaisin tavoin taiteen tekemiseen (Huom! liikuntarajoitteiset lapset)

Tarvikkeet

- Suuria pahveja/paperia
- Sormivärejä
- Maalarinteippiä
- Muovipusseja
- Taustamusiikki

Toiminta

- Lapsille voi kertoa värien vaikutuksesta meihin ihmisiin sekä kehon kielen merkityksestä.
- Työskentely voi on joko ryhmätyötä tai yksin työskentelyä. Lapsien on hyvä kokea, millaista on työskennellä hiljaisuudessa, ilman sanoja tai taustamusiikin soinnissa.
- Erilaisella musiikilla on erilainen vaikutus lapsen työskentelyyn. Myös tämä kokemus on hyvä keskustella lasten kanssa.
- Lapset voivat tehdä ryhmätyötä myös käyttämällä kommunikointiin vain kehon kieltä.
- Sopiva vaatetus on tärkeä lapsen työskentelyssä. Jos vaatteita pitää varoa, se rajoittaa lapsen toimintaa.(Huom! Tämä koskee kaikkea luovaa toimintaa)
- Lapsen/ryhmän tuotos voidaan nimetä ja keskustella siitä.
- Maalaamisessa on tärkeintä itse tekeminen, eri kehon osien käyttäminen ja riemun kokeminen tästä, ei itse tuotos. Lapsen tuotosta tulee kuitenkin arvostaa. Arvostusta osoittaa, jos lapsen tekemä taide saa paikan hoitopaikan tai kodin seinältä.

Savi/Anita Nikkanen

Tavoitteita

- Pareina sanaton vuorovaikutus
- Yhteinen tuottaminen
- Toisen kunnioittaminen

Tarvikkeet

- Pala savea
- Vettä
- Oma pyyheliina
- Taustamusiikki

Toiminta lasten kanssa

- Lapset työskentelevät saven kanssa (silmät suljettuina, puhumatta, pareina).
- Materiaaliin tutustuminen on jo sinänsä elämys. Miltä savi tuntuu? Miltä se tuoksuu? Mistä se on tullut?

- Tuotos ei tässäkään ole pääasia, vaan tekemisen ilo ja riemu sekä käsillä tekemisen kokemus!
- Töiden nimeäminen ja niistä kertominen on myös tärkeää.

Huovutus/Päivi Laurikainen ja Helena Forsell

Tavoitteita

- Materiaaliin ja perustekniikkaan tutustuminen
- Luomisen ja tekemisen ilo ja nautinto
- Oivallus siitä, miten lasten kanssa voi toteuttaa itse koettua

Tarvikkeet

- Villaa, eri värejä
- Mäntysuopaa / marseille-saippuaa
- Kerniliinat
- Pyyheliinat ja kulhot
- Taustamusiikki /työskentelyyn johdettava kertomus
 - Toiminta lasten kanssa
- Toimintaa voi valmistella kertomalla esimerkiksi tarinan Nooan arkista. (kts. liite)
- Materiaaliin tutustuminen on myös elämys eri aisteille. Miltä villa tuntuu? Miltä se tuoksuu/haisee? Miltä se näyttää? Mitä se tuo mieleen? Mistä se on tullut?
- Aloita näyttämällä, kuinka tehdään (esimerkiksi käärimällä villaa pallon muotoon)
- Lasten kanssa on hyvä keskustella tekemisen kokemuksesta
- Tuotos ei ole pääasia, vaan tekeminen ja kokeminen!

Kokemusrikasta ja riemukasta jatkoa Sinulle!

Antoisasta yhteistyöstä kiittäen *Riivi Laurikainen*

Hoitajien pellavaliinapalautteet

”Ihanaa yhdessäoloa!”

”Aurinkoisen antoisaa!”

”Napakymppi! Hyvää syksyä!”

”Mukava päivä!”

”Antoisa päivä, kiitos!”

”Kiitos, erilainen päivä, mielenkiintoista!”

”Hauska ja antoisa, mukava yhteinen virikepäivä, kiva päivä”

”Hauska päivä, kiitos!”

”Mieltä virkistävä päivä!”

”Hyvä ohjelmallinen anti, kiitoksia!”

”Virkistävä ja hauska! Kiva!”

”Erilainen päivä!”

”Monipuolinen päivä, kiitos!”

”Aamulla oli epäilyksen häivä,

mutta tästä tulikin tosi hauska päivä!”

”Lystikäs päivä kaiken kaikkiaan!”

”Olin hetken myös hiljaa”

”Hyvä oli kun pääsi itse tekemään jotain käsillään!”

”Kyllä kotiolotvoittaa lauantapäivänä”

”Hyvä päivä!”

”Kiitokset mukavista tehtävistä!”

”Kiva päivä”

”Kiitos mukavasta päivästä ja uusista kokemuksista!”

”Mukava työpäivä aikuisten seurassa, kiitos”

”Käsillä tekeminen hiljaisuudessa ilman sanoja on mukavaa-oppia ikä kaikki”

”Mukava rento päivä. Huovutus parasta ja hiljaisuus!”

”Tosi kiva päivä, kaikki kivaa voimaa-antavaa.

”Kiitos huovutusopista, tulen tekemään lasten kanssa”

”Tosi kiva iltapäivä!”

”Oli kiva päivä, opin huovuttamaan, ihanaa!”

”Oli onnistunut päivä, kohteet olivat kivoja, jäi hyvä muisto päivästä.”

”Päivä oli kiva, mutta mummon mökki ei itseä sytyttänyt. Musiikki häiritsi 2 työstöä.”

”Kiitos, mielenkiintoista, mukavaa. Savesta oli kiva muovailla. Huovutus uusi kokemus.”

”Käsillä tekeminen oli mukavaa ja mielenkiintoista. Huovutus erityisen kivaa. Mukava päivä.”

”Kiitos. Päivä oli erittäin onnistunut. Käsillä tekeminen oli parasta. Huovutus, savi ja maalaus.”

”Lisää näitä päiviä! Mukavia aiheita!”

”Enemmän toimintaa, vähemmän puhetta. Perhepäivähoitaja ei ole tarkoitettu istumaan.”

”Mummo herkkä, muistot itketti, savi pani ajattelemaan, sormivärit popp, mutta huovutus rock!! Tahtoo lisää!”

”Mummon kammariin rauhoittumaan, sieltä muistoja muistelemaan kirkkaaseen syksyn.”

”Huovutus oli hauskaa!”

”Silmät kiinni saven palan kanssa vastakkain oli yllättävää ajatusten vaihtoa.”

”Liikuntaa jäi kaipaamaan. Piristävää nähdä työkavereita myös kauempaa. Savityöhetki oli mukava. Huovutus oli ihanaa!”

”Kiitos mukavista hetkistä!”

”Huovutus oli hauskaa, mummon kammari hyvä!”

”Mielenkiintoinen iltapäivä. Saven muotoilu jännää ja ajatusten keskittäminen rauhoittava. Huovutus yhtä mukavaa kuin iloisen värikästä. Mummon kammari rauhallinen. Kuvamuistot toivat kyllä muistoja mieleen. Sormiväreillä mukava tuottaa tuotosta. Kaikkiaan aivan mielekäs päivä tekemisen kanssa.”

”Huovutus kiva juttu, jotain uutta lapsille viemisiksi. Aika kului kivasti !”

”Mukavaa toimintaa, tällaisia päiviä lisää! Huovutus, savityöt, maalaus hauskimmat!”

”Kivaa oli, aika meni nopeaan, monipuolinen taidetarjonta sai monia hyviä vinkkejä, kiitos!”

”Mukavaa tekemistä! (Mummon kammarin tunnelmaan meinasi nukahtaa)”

”Kiitos päivästä, huovutus oli kivaa!”

”Hauskaa!”

”Mukava rentouttava päivä!”

”Mukava erilainen päivä!”

”Maalaaminen oli tosi mahtavaa. Savimuovailu mielenkiintoista. Huovutus oli kivaa. Mummon kammmari rauhoittavaa. Lapsuuden muistelu ihanaa. Kiitos tosi mukavasta päivästä!”

”Mukavaa erilaista tekemistä!”

”Yhdessä oloa, mutta ei välttämättä apua työhön tai työssä jaksamiseen.”

”Huovutus oli mukavaa!”

”Huovutus oli kivaa!”

”Mukava päivä!”

”Toiminnan täyteinen mukava iltapäivä!”

”Mukava rento ja virikkeellinen päivä!”

”Päivä on ollut hyvin antoisa ja kiinnostava!”

”Hyvin järjestetty kokonaisuus, lisää tällaisia päiviä!”

”Päivä on ollut hyviä uusia haasteita täynnä, tästä on hyvä jatkaa kotona, kiitos!”

”Mielenkiintoista huovutuksen opettelua.”

”Mukavaa tekemistä ja yhdessäoloa.”

”Uusia ideoita työhön, motivaatiota lisää, innostusta, väreillä läträys hauskaa, muovailu kiva, huovutus uutta ja helppoa, rauhoittuminen paras.”

”Kivaa yhdessäoloa, uusia tuttavuuksia, vanhoja/uusia juttuja, lopuksi lähes tainnutus!” (Mummon kammari)

”Huovutus oli paras!”

”Saven muotoilu oli antoisaa ja erilaista!”

”Mukava rento ja virikkeellinen päivä!”

Toimintapisteiden vetäjien pellavaliinapalautteet

”Elämysten kautta opimme; itse koin päivän elämyksenä, mummon kammari sitoi liikaa, mutta ei se mitään... olisin mielelläni kokenut muitakin osuuksia. Mummon kammariin ei saatu riittävästi hiljaisuutta taustäänen takia: Olosuhteiden ollessa ”ihanteelliset”, tunnelma olisi ollut...”

”Kokonaisuus hyvä! Itse tekeminen hoitajien mielestä parasta. Hiljaisimman ryhmän kanssa oli vaikea päästä lapsuusmuistelun alkuun – tai loppuun. Ryhmän vetäjänä oli vaikea tietää, mitä ja minkä verran tuon omaa näkemystäni ja muistojani siihen ryhmään. Olit tehnyt hyvää ja paljon työtä!”

”Savityöt jäi pöydälle, osa ei ehtinyt ottaa, osa ei halunnut..”

”Juomaa olisi saanut olla...”

”Happi loppui mummon kammarissa”

”Mukava, ihana tunnelma, touhukasta!”

”Toiset ryhmät olivat nopeampia...aikataulutusta haasteellinen”

”Rentouttava päivä!”

”Tavaraa riittävästi!”

”Aikataulutus oli välillä ryhmien vetäjänä haasteellista!”

”Monipuolista! Iloista! Osallistavaa!”

”Hyvä kokonaisuus!”

”Ideoita!”

”Hyvin suunniteltu on jo puoliksi tehty.

”Oli kiva toteuttaa hyvää suunnitelmaa!”

”Hieno päivä!”

”Monipuolista toimintaa - löysin värit elämäni!”

”Kiitos, olit tehnyt paljon työtä suunnittelua ja alustusta tehdessäsi.

”Maalaushetki oli mukava!”

”Erittäin innostava, kokemuksellinen ja motivoiva päivä!”

Sähköpostilla lähetetyt palautteet

”Heip! Toivottavasti en ole kauhean paljon myöhässä palautteeni kanssa. On pitänyt kiirettä.

Mutta tässä hoitajiltani saatuja palautteita:

- Kaiken kaikkiaan hoitajat kokivat taideosuuden hyväksi, eniten innosti toiminnalliset osiot. Savityö oli mukava, mutta hieman jännittävä, kun oltiin silmät kiinni. Huovutus oli mielenkiintoista ja kivaa. Maalausosuuskin oli mukava. Kuvien katselusta oli erilaisia palautteita ryhmästä riippuen. Joillakin oli aika ollut liian lyhyt (esim. omien tavaroiden käsittelyä ei ehditty tehdä) ja toisilla oli käynyt aika pitkäksi. Mummon kammari oli ollut hieman pitkäväteinen, jopa unetteva. Mutta kylläkin rauhoittava. Iltapäivän osuudet oltaisiin haluttu käydä omassa porukassa, niin olisi syntynyt jutte-
lua enemmän, ja olisi ollut mukavampi tehdä toiminnallisetkin osuudet. (Ovat hieman ujoja, nämä minun hoitajat (osa).)

Kokonaisuus oli hyvä ja päivä meni nopeasti. Maalausten esillepanoa kyseltiin, ja nii-

den käsittely olisikin ollut hyvä tehdä, koska tulokset olivat niin hienot.

Lopuksi kysyin , että oliko jollain vielä sanottavaa, niin yksi hoitaja sanoi, että yleisarvosana oli 9-, eli ei huono. ”

”Ruuan jälkeiset tunnelmat ovat odottavat, kaikki selvästi hieman jännittävät mitä tuleman pitää. Menen yhden ryhmän mukaan, tunnelma on ehkä hieman ahdistavan ”jäykkää”. Jutellaan tutun kanssa, joku on aivan hiljaa ei sano mitään. Ohjaajana olo on varmasti haastavaa. Minuutti tuntui pitkälle ajalle. Onneksi joku edes aloittaa yhteisen keskustelun. Minusta jokaiselle tärkeät esineet jäivät jotenkin liian vähäiselle huomiolle. Ryhmä ei selvästi ollut vielä valmis jakamaan tuntojaan. Hetken päästä vaihdamme seuraavaan toimintaan.

Taas ”kaverit” vieretysten ja aiheena oli ”kiehtovat värit” ja puhetta kuuluu..onneksi ohjaajat ovat valppaana ja ohjaavat ryhmäläisiä toimimisessa, työstä tulee upea, mutta ehkä hieman ulkoinen, siinä näkyy selviä rajoja tekijöiden välissä, mutta ryhmäytymistäkin joissakin kohdin on havaittavissa. En edes odottanut, että joku olisi ottanut varpaansa esille, itseni olisi tehnyt mieli, mutta en tohtinut..

”ilman sanoja” upea kokemus, ryhmä selvästi vapautui pimeässä, hiljaisuudessa ja yhteistyössä. He saivat muovata itseään ja paria mutta kuitenkin yhteistyössä yhteisen päämäärän vuoksi. He olivat hiljaisuudesta selvästi ”helpottuneita”. Tunnelma muuttui ryhmän sisällä tämän kokemuksen jälkeen.

”Villan vallassa” nyt jo sekoituttiin istumaan vieraankin viereen ja juttu kulki tekemisen lomassa.

”Mummon kammarin” hämyisyys oli omiaan ryhmän viimeistenkin jännityksien purkamiseen hyvä lopetus. He olivat väsyneitä, raukeita ja heistä näki, että ei jaksanut enää puhettakaan tuottaa. Kaikki eivät käyneet kirjoittamassa liinaan, harmi, se oli myös kokemus.

Minusta oli opiskelijan roolissa hyvin mielenkiintoista tehdä huomioita ryhmänmuotoutumisesta prosessina. Koen, että prosessi lähti joidenkin kohdalla käyntiin jo aamalla värilapun käteen saatuaan ja joidenkin kohdalla se ei päättynyt mummon kamariinkaan. Tarkoitan tällä, että joillekin oli selvästi ”vaikeaa” heittäytyä, uskaltaa

liittyä ryhmään, kun ei sitä turvallisuuden tunnetta tuovaa tukiverkostoa ollut fyysisesti läsnä. Mutta uskon heidänkin saaneen reppuunsa jotakin, jos se ei heti avaudu niin se jossakin kohtaa tulee esille ja silloin tästä matkasta on ollut mielestäni todellinen hyöty.

Itseni kannalta päivä ja kaikki siihen liittyvä on ollut erittäin mieleenpainuvaa ja kokemuksellista. Olen oppinut tuntemaan monen monta erityisen hienoa ihmistä, oppinut uusia taitoja ja saanut roppakaupalla uusia kokemuksia ja niitähän tarvitaan, kiitos vielä Päivi ja toivon todella, että kohtaamme vielä jossakin elämän vaiheessa!”

”HEI PÄIVI!!

SUURKIITOS ITSELLESI, ETTÄ TARJOUDEIT MEIDÄN VOIMAANNUTTAMISPÄIVÄÄMME TUOMAAN ERILAISTA OSALLISTAMISTA!!! EN OIKEIN USKO, ETTÄ ITSE OLISIMME (en ainakaan minä) OIVALTANEET JUURI TÄLLAISTA KOKONAISUUTTA.

Minulle ainakin merkittävää on ollut koko prosessissa yhdessä tekemisen meininki; yhteinen kokeminen, yhteisöllisyyden lisääntyminen, me-hengen luomista yhdessä, toisiltamme saamme voimaa.....

Minulle vahvistui viimeistään nyt, että itse kokemalla ja elämysten kautta sisäistää sekä oppii eniten asioita - ja tutustuu myös itseensä!

"Mummon kammari" tuntui melkein heti "omalta jutulta"; tietysti oli helppoa heittäytyä tähän rooliin. "Matkaan naiset"-runokirja oli oikein osuva valinta lukemiseksi. Itse ainakin koin tekstit koskettaviksi, ja luulen että muutkin naiset kokivat samoin.

Mummon kammarin tunnelmaa "latisti" hiukan taustalta kuuluva innostunut puheen sorina. Jossain kohtaa tunsin, että keskittymiseni alkoi herpaantua - varsinkin viidennen ryhmän tullessa kammariin alkoi olla liian lämmintä!

Minua ei häirinnyt yhtään opettajasi, joka vieraili yhdessä ryhmässä - enkä myöskään "häiriintynyt" videokuvaajasta enkä valokuvaajasta!!!! Ihmettelen kovasti, sillä yleensä tällaiset asiat saattavat kyllä jännittää.

En usko, että ryhmäläisiäkään olisi häirinnyt nämä "ulkopuoliset" tekijät.

Niin - ja se musiikki ja osallistuminen musiikin tekemiseen oli mahtava kokemus!!

KIITOS VIELÄ KERRAN SINULLE ELÄMYSTEN MAHDOLLISTAMISESTA JA OIKEIN LEPPUISAA LOPPUSYKSYÄ!!!

P.S. Olen jo saanut muutamalta perhepäivähoitajalta kiitosta mukavasta ja rentouttavasta päivästä; oli leppoisaa yhdessä oloa ja tekemistä, sanoivat he.”

”Koulutuspäivä oli oikeasti yksi parhaimpia kokemuksellisia koulutuksia,joissa on itse ollut joko osallisena tai järjestäjänä!!!Ja suuri kiitos siitä kuuluu sinulle.

Mukava päästä katsomaan se vielä uudelleen.”

VÄREISTÄ

Punainen

Punainen on fyysisen elämän henki, se uhkuu voimaa, innostusta ja tarmoa. Se merkitsee rohkeutta ja vapautumista, tunteen paloa ja jännitystä. Punainen väri kannustaa menemään eteenpäin niin, että ennakoiva harkinta joskus unohtuu.

Punainen väri merkitsee tulista voimaa. Se karkottaa tarpeettoman ja torjuu kielteisyiden. Punainen rohkaisee ujoa ihmistä tulemaan esiin kuorestaan. Se sysää elämän uudelleen liikkeelle.

Oranssi

Oranssi on sydämellisten, optimististen, suvaitsevaisten, hyväntahtoisten, rakastavien ihmisten väri. Se lisää puhtia ja peräänantamattomuutta. Oranssi hajottaa, se murtaa muurit. Se avartaa elämää ja panee ihmisen hakeutumaan määrätietoisesti tavoitteisiinsa

Suru, murhe ja menetys tuntuvat helpommilta kestää oranssin värin vaikutuksessa. Oranssi auttaa järkytyksen yli ja antaa lisävoimaa selviytyä vastoinkäymisistä.

Keltainen

Keltainen auttaa keskittymään, innostumaan uusista ideoista, joustamaan ja mukautumaan. Se auttaa tekemään päätökset äkkiä ja panemaan sen saman tien käytäntöön. Keltainen henkii ympärilleen hyvinvoinnin tuntua. Se luo yhteyksiä -verkostoituminen on sen tunnussana. keltaisella on yhteys elimistömme itseluottamuksen ja omanarvontunnon keskukseen.

Keltainen selkeyttää mieltä ja torjuu kielteisiä ajatuksia. Tunnetasolla se kohottaa itsetuntoa, hälventää masennusta ja tehoaa erilaisiin pelkoihin.

Vihreä

Vihreä tarkoittaa harmoniaa, sen vaikutus on vakauttava. Se saa uskomaan ihanteisiin ja tekee yhteiskunnallisesti valveutuneeksi, auttavaiseksi ja pyyteettömäksi. Vihreä merkitsee luotettavaa ja tahdikasta. Se auttaa näkemään asioiden molemmat puolet.

Vihreä merkitsee selkeyttä ja ymmärrystä. Se auttaa ihmistä tekemään parhaansa ja löytämään oman paikkansa. Vihreä saattaa vaikeuttaa paikoilleen asettumista. Mutta vihreän mukanaan tuoma harkintakyky ja pyrkimys tasapainoon auttavat muuntamaan ristiriitatilanteen oikeiksi päätöksiksi ja teoiksi.

Sininen

Sininen on totuuden ja korkeamman älyn väri. Se tuo levon, se viilentää ja tyynnyttää, se vaikuttaa hillitsevästi ja voi jopa hidastaa kasvua. Sininen on levollisuuden ja syventymisen väri. Se saa ihmisen ajattelemaan hiljaa ja eritellen. Sininen tarkoittaa tavoitehakuista rauhaa. Se opettaa arvostamaan rehellisyyttä, kunniaa ja vilpittömyyttä. Siitä välittyvät sisäinen varmuus ja tarve karttaa huomiota. Sininen ohjaa aina varovaisuuteen. Kekseliäisyys on yksi sen avuista.

Purppura

Purppura on kuninkaallinen väri, hallitsijan ja hengen mestarin punasävy. Sen vaikutus näkyy ajattelun ylimmällä tasolla, se auttaa näkemään ja kuulemaan ilman fyysisten aistien apua. Purppuralla on yhteys yliluonnollisiin havaintokykyihin. Nöyryys on purppuran keskeinen viesti, mutta se ohjaa ihmistä uhrautumaan toisten puolesta muuttumatta uhriksi tai marttyyriksi. Purppura tekee ihmisestä opettajan, joka käsittää, mitä oppilaan tulee ymmärtää – asiatiedot eivät yksin riitä.

Indigo

Indigo edustaa voimaa, se muuttaa ja puhdistaa. Sen vaikutuksesta tuntematon tulee julki ja pinnan alle kätkeytynyt päivänvaloon. Indigo ehkäisee ihmistä tyytymästä sovittelemuratkaisuihin, periaatteena on kaikki tai ei mitään. Sen vaikutuksesta ihminen on vahvasti tietoinen asemastaan. Indigo auttaa ihmistä tietämään, milloin pitää toimia ja

milloin jäädä paikoilleen. Se kannustaa alati itsetutkiskeluun. Tunnetasolla se voi edistää toipumista mielipahasta.

Musta

Musta väri vihjaa, että jokin pysyy piilossa tai haudattuna, ihminen hallitsee tilannetta pitämällä tietonsa ominaan. Mustan vaatetuksen käyttö saattaa viestittää, että elämästä puuttuu jotakin. Pohjimmiltaan musta väri merkitsee kurinalaisuutta: musta vapauttaa sekä hengen että ruumiin. Kaikki pyrkimykset, joissa tarjotaan aitoa tukea ja ponnistellaan kohti valoa, toimivat yhdessä mustan taikavoiman kanssa. Mustaa voi hyödyntää vahvistamaan itseuria. Mustan värin pysähtyneisyyden voi murtaa muilla väreillä.

Valkoinen

Valkoinen väri on sukua täydelliselle puhtaudelle. Valkoisessa värissä yhtyvät kaikki muut värit. Valkoinen luo ihmiseen rajatonta, järkeen perustuvaa luottamusta, joka yläläpitää toivoa. Valkoista väriä suosiva ihminen karttaa painolasteja ja hakeutuu täsmällisyyttä ja tehokkuutta korostaviin tehtäviin.

Ajatukset kerätty Lilian Verner-Bonds' n kirjasta Väriterapia.

Tuhansien vuosien takaa periytyvä taito

On olemassa monenlaisia tarinoita siitä, kuinka keksittiin, että villa huopuu. Ehkä hauskin tarinoista liittyy Nooan arkkiin ja sen mukana matkustaviin lampaisiin. Eläimet kärsivät ahtaista ja kuumista tiloista, viilentääkseen oloaan ne alkoivat pudotella villojansa. Maahan joutuneet villakuidut kostuivat virtsasta ja koska tilaa oli vähän, lampaat polkivat niitä sorkillaan koko matkan ajan. Kun eläimet vihdoinkin nousivat maihin, ne jättivät jälkeensä villamaton.

Lähde:

Huovuttamaan! Perustekniikka ja helppoja ohjeita

Ajaton, La grafica Srl, Mori (TN), Italia, 2003